

LETO XXIII. Stev. 197
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
'LJUDSKA PRAVICA'

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZBA-
VALA KOT 14-DNEVNIK IN
DNEVNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1945 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT DNEV-
NIK - OD 1. JUNJA 1945 IZRAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S 'BORBO'

DIJURO SALAJ OB PROSLAVI 50-LETNICE SOVJETSKIH SINDIKATOV

Izmenjavanje izkušenj
in enakopravno sodelovanje naših in sovjetskih sindikatov

Moskva, 21. avgusta (Tanjug). Na slavnostni seji Vseveznega centralnega sveta sovjetskih sindikatov, ki je bila večeraj v Moskvi ob proslavi 50-letnice te velike organizacije, je med drugimi gosti iz tujine govoril tudi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj. Govoril je v ruskem jeziku in je v svojem poudarjenem govoru dejal:
Srečen sem, da vas lahko ob 50-letnici vaše borbene in plodne poti v imenu delavskega razreda in Zveze sindikatov Jugoslavije odkrito in od vsega srca pozdravim. Delovnim ljudem naše dežele je dobro znana revolucionarna pot vaših sindikatov, ki so pod vodstvom Boljševiške partije odigrali veliko vlogo tako že pred letom 1917 kakor tudi med Oktobrsko socialistično revolucijo. Sovjetski sindikati so v boju za okrepitev proletarske revolucije,

katere 40-letnico bo letos praznoval ves napredni svet, dokazali, da so prava revolucionarna organizacija vašega delavskega razreda.
Ze samo dejstvo, da so vaši sindikati v minulih 50 letih prehodili pot od maloštevilnih skupin do organizacije, ki šteje zdaj nad

47 milijonov članov, zgovorno pričča o njihovem uspešnem razvoju. Vaše izkušnje so postale sestavni del zakladnice mednarodnega del-

avskega in sindikalnega gibanja. Vsi vaši ukrepi, katerih cilj je bil, da povečate vlogo sindikatov v upravljanju proizvodnje, v demokratizaciji narodnega gospodarstva, vzbujajo pozornost delavskih gibanj drugih dežel.

Petdesetletnico vašega sindikalnega gibanja praznujete v času, ko delavski razred vsega sveta čedalje močneje in glasneje izraža svojo voljo po enotnosti, po razširitvi mednarodne solidarnosti.

Jugoslovanski sindikati si bodo tudi v prihodnje prizadevali, da bi čim bolj razvili sodelovanje in na enakopravnih temeljih izmenjavali izkušnje z vašimi sindikati. Mi menimo, da lahko delavski razred in delavske organizacije v sedanjem trenutku odigrajo veliko vlogo v boju za ohranitev miru na vsem svetu.

Sprostitev plačil
v prometu z Norveško

Oslo, 21. avg. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Oslu Vladimir Rolović in vršilec dolžnosti norveškega zunanjega ministra minister za trgovino Arne Skaug sta danes izmenjala notl o možnosti prenosa 10% vseh jugoslovanskih dohodkov na blagovni in neblagovni podlagi v Norveški v katerokoli deželo, članico OEEC.

Izmenjava teh notl kakor tudi dogovori, ki jih bosta naknadno sklenili jugoslovanska in norveška emisijska banka, bodo sestavni del jugoslovansko-norveškega plačilnega sporazuma in jih bodo smatrali za dopolnilo tega sporazuma.

Novi generalni konzulat
ČSR v Zagrebu

Beograd, 21. avg. (Tanjug). V Zagrebu so danes ustanovili generalni konzulat Češkoslovaške republike. Za prvega generalnega konzula je bil imenovan funkcionar češkoslovaškega zunanjega ministrstva dr. Aleksander Nerad.

Poglobitev prijateljstva
med Grčijo in Egiptom po načelih ustanovne listine OZN

Atene, 21. avg. Ob obisku predsednika Karamanlisa in njegovih razgovorih s predsednikom Naserjem je objavil atenski radio komentar, v katerem pravi, da so razgovori potrdili tesne in prijateljske stike med Grčijo in Egiptom. Na njih je prišla do izraza obojna želja, da bi te stike krepi in razvijali Karamanlis in Naser sta proučila mnogo vprašanj, ki zanimajo obe deželi, in pri tem poudarila težnjo po sodelovanju in podpiranju mednarodnih naporov, da bi uresničili načrte o razvoju nezadostno razviti dežel. Prav tako sta oba državnik poudarila tudi skupno zanimanje za svobodo in neodvisnost kakor tudi za gospodarski razvoj sosednih dežel.

Velikega pomena je tudi okrepitev kulturne menjave med Grčijo in Egiptom. Treba je konkretno uveljaviti še sklenjeni sporazum o kulturnih odnosih med obema deželama.
Posebnega pomena je gospodarsko sodelovanje. Sprejeti so

bill novi ukrepi, ki bodo prispevali k pospešitvi sodelovanja na tem področju. Gospodarsko sodelovanje naj pripomore h gospodarskemu razvoju in naraščanju življenjskega standarda narodov obeh dežel.

Komentar opozarja na koncu na privrženost Egipta in Grčije načelom OZN in na odločnost obeh dežel, da se uprejo napadu od zunaj. Državnika obeh dežel sta podprla demokratične ideje enakosti in pravice narodov do samoodločbe, načela, ki jih vsebuje Ustanovna listina OZN. Atenski radio še poudarja, da so pomenili ti razgovori nov prispevek h krepitvi prijateljstva med Grčijo in Egiptom.

Naser novembra v Grčiji

Kairo, 21. avg. (Radio Kairo). Listi so objavili, da bo predsednik republike Naser v novembru po toval v Grčijo. Predsednika Naserja je povabil na obisk grški ministrijski predsednik Karamanlis.

Oman še na
dnevnom redu

Kairo, 21. avg. (AFP). Predstavnik Arabske lige je danes izjavil, da bo Generalna skupščina, katere zasedanje se bo začelo v septembru, brzkone razpravljala o omanskem vprašanju. Za zdaj še niso sprejeli dokončnega sklepa o tem, vendar pa bi bilo obravnavanje omanskega vprašanja v Generalni skupščini povsem ločeno po negativnem sklepu Varošnega sveta.

Eisenhowerjeve skrbi
zaradi ameriške pomoči tujini in »zamotanega«
položaja v Siriji

Washington, 21. avg. (Reuter). Predsednik ZDA Eisenhower je danes v razgovoru z novinarji izjavil, da je zelo razočaran, ker Kongres ni v celoti sprejel njegovega načrta o pomoči tujini. Eisenhower je izrazil upanje, da bo Senat naknadno odobril 809 milijonov 650.000 dolarjev, za kolikor je Predstavniški dom prejšnji teden znižal pomoč tujini za prihodnje leto.

Eisenhower je tudi obširno komentiral položaj v Siriji in razvoju stikov med ZDA in Sirijo. V odgovoru na neko vprašanje je rekel, da so dogodki v Siriji »dimna zavesa«, za katero »skujejo levičarsko usmerjeni ljudje utrditi svojo oblast«. Eisenhower meni, da uporabljajo v Siriji sovjetske metode penetracije, ne ve pa še, koliko so se te metode onod razširile. Rekel je, da je cenzura v Siriji zelo stroga, ker ameriško velposlanstvo ne more poročati v Washington informacij,

Delegacija naše mladine
v Bukarešti

Bukarešta, 21. avg. Tukajšnji radio poroča, da je prispela v Bukarešto delegacija LMJ, ki zdaj vrača obisk delegacije romunske mladine. Ta je bila maja v Jugoslaviji. Jugoslovanski gostje se bodo v Romuniji mudili deset dni.

Zvonko Vranešič - novi prvak

Novo mesto, 21. avgusta. — Z današnje, 153. partije Karanjac — Knežević, ki se je v napetem pričakovanju številnih gledalcev zaključila z delitvijo točke, se je danes v Domu JLA končalo IX. šahovsko državno mladinsko prvenstvo. V zadnjem kolu tega vsehskozni borbeneza turnirja so bili doseženi naslednji rezultati: Trivunac — Dolar 1:0, Markovski — Počuča 1:0, Grgič — Turk,

VREMENSKA NAPOVED
za četrtek, 22. avgusta
Precej oblačno vreme, ponejke nekatere padavine. Temperatura ponoči med 8 in 12, v Primorju 16, najvišje dnevne med 21 in 26 stopinj C.

PO PETIH MESECIH ZAHODNI RAZOROŽITVENI PROGRAM

Opustitev jedrskih poskusov
za dve leti in vmes inšpekcijski sistem

toda za začetek konvencija o delni razorožitvi, ki pa Valerijanu Zorinu v takem okviru ni pogodila

Washington, 21. avg. (AP). Na nocojšnjem sestanku z novinarji je predsednik Eisenhower obravnaval tudi razorožitvena pogajanja. Da bi dosegli »zdrav in takojšen sporazum« s Sovjetsko zvezo o začetni fazi razoroževanja, je dejal, je pooblastil zunanjega ministra Dullesa, da je v precejšnji meri sprejela ameriške predloge, ki so bili danes popoldne predloženi osemu odboru razorožitvene komisije OZN. Dulles je naročil ameriški delegaciji v Londonu, da privoli v sporazum o prekinitvi jedrskih poskusnih eksplozij za dobo dveh let, če Sovjetska zveza sprejme stališče ZDA, da je treba v tem

času začeti resna prizadevanja za splošno opustitev proizvodnje jedrskega gradiva v vojne namene, in če privoli tudi v nadzorstveni sistem, ki naj bi zagotovil te sporazume.

Eisenhower je dodal, da so se kanadska, francoska in britanska delegacija pridružile tem novim predlogom. Menil je, da bo SZ sprejela te predloge v celoti.

Dokler pa sporazum o prvi stopnji kontrole nad oboroževanjem ne bo uveljavljen, bodo ZDA nadaljevale svoje poskuse z jedrskim orožjem, kakor to narokujejo interesi njihove varnosti.

London, 21. avg. (Reuter). Ožji

razorožitveni odbor OZN se je danes popoldne sestel. Zahodne delegacije so na seji stavile nove predloge o opustitvi jedrskih poskusnih eksplozij. Novi predlogi so po mnenju londonskih krogov znatno bližji sovjetskim predlogom o jedrski razorožitvi. Preizkušanje jedrskega orožja bi opustili za dobo dveh let in sicer v dveh etapah.

Prvo razdobje opustitve poskusnih eksplozij naj bi po novih zahodnih predlogih trajalo leto dni. Začelo bi se z uveljavljenjem konvencije o delni razorožitvi, ki bi določala tudi pogoje, da se je treba kasneje sporazumeti o ustanovitvi kontrolnih postaj na ozemlju SZ. Velika Britanija, ZDA in na Tihem oceanu. Če nadzorstveni sistem v prvih dvanajstih mesecih ne bi uspel, bi smele prizadeti velike sile nadaljevati poskuse z atomskim orožjem.

Ce bi pa nadzorstveni sistem zadovoljivo deloval, bi se opustitev poskusnih jedrskih eksplozij podaljšala za nadaljnjih 12 mesecev. V tem času naj bi se nadzorstveni sistem izpopolnil in dograti bi bilo treba, ali bi bilo na osnovi nadzorstvenega sistema mogoče doseči opustitev proizvodnje jedrskega gradiva v vojne namene nasploh. Ce po dveh letih tega ne bi dosegli, bi se smeli poskusi z atomskim orožjem spet nadaljevati.

Kolikor bi prišlo do nadaljevanja poskusnih jedrskih eksplozij, bi se prizadete sile zavezale, da bodo svoje poskuse vnaprej registrirale in prijavile tudi podatke o energiji, ki naj bi se sprostila ob vsakem takim njihovem poskusu, hkrati pa naj bi omogočile drugi strani vsaj ome-

jeno opazovanje slehernega takega poskusa.

Sovjetski delegat Valerijan Zorin je že na današnji seji odbora v glavnem odgovoril na zahodne predloge. Ugotovil je pozitivno plat predlogov o dvehletnem roku za opustitev jedrskih poskusov, pripomnil pa je, da predlogi še vedno ne pomenijo, da bi bila premagana glavna ovira za dosego sporazuma. Ta ovira tiči v vztrajanju zahodnih sil, da se doseže sporazum o delni razorožitvi, še preden bi opustili jedrske eksplozije. Dodal je še, da bo na zahodne predloge dokončno odgovoril, čim jih bo vlada SZ proučila.

Sporazum o meji
z Madžarsko

Beograd, 21. avg. (Tanjug). Te dni se je zaključila obnova jugoslovansko-madžarske državne meje, ki so jo začeli pred tremi leti. Ob zaključku so bili podpisani vsi ustrezni dokumenti, in sicer protokol o obnovitvenih delih na meji, podroben opis meje ter kartografski dokumenti o meji na Muri in Dravi, kakor tudi dopolnilni kartografski dokumenti za vso mejo.

Najteže je bilo mejo določiti na Muri in Dravi, ker se njun tok čestokrat spreminja, a je bilo že od vsega početka dogovorjeno, da se tudi na obeh rekah določi stalna meja, kakor je to veljalo tudi že prej na podlagi trianonske mirovne pogodbe iz leta 1920. Dokumente sta podpisala naš polkovnik Karlo Šuman in madžarski podpolkovnik dr. Elemer Terék 10. avgusta v Budimpešti.

Dodatni sporazum
o ameriških dobavah blaga Poljski

Washington, 21. avg. (PAP). V Washingtonu so podpisali dodatni sporazum k poljsko-ameriški pogodbi o prodaji ameriških kmetijskih pridelkov Poljski. Podpis tega dodatnega sporazuma je bil predviden v poljsko-ameriški gospodarski pogodbi.

Po dodatnem sporazumu bo Poljska nakupila v ZDA za 46,1 milijona dolarjev kmetijskih pridelkov, v številni prevozne stroške v znesku 3,4 milijona dolarjev. Poljska bo kupila v ZDA 400.000 ton žita v vrednosti 25,6 milijona dolarjev in 24.400 ton bombaža v vrednosti 17,1 milijona dolarjev. Vse te dobave pa bo plačala v zlotih.

Na pogajanjih med predstavnikoma obeh zainteresiranih dežel, ki so bila zaključena v začetku julija v Washingtonu, so se Poljska in ZDA sporazumele tudi o višini kredita, ki ga bo Poljska dobila od Amerike, ter o količini kmetijskih in drugih proizvodov, ki

jih bo lahko Poljska kupila v ZDA za poljsko valuto. Po sporazumu, podpisanem 7. junija, je dobila Poljska od Izvožno-uvozne banke 30 milijonov dolarjev kredita.

Obe deželi sta se tudi sporazumeli, da bo Poljska kupila v ZDA za 65 milijonov dolarjev kmetijskih pridelkov. Plačala pa jih bo v svoji valuti. Ker so tudi upoštevali, da Amerika iz zakonitih razlogov ne more takoj omogočiti Poljski, da bi kupila toliko kmetijskih pridelkov, so 7. junija podpisali sporazum za 18,9 milijona dolarjev, dodatni sporazum za 46,1 milijona dolarjev pa so odgodili do uveljavljenja zakona, ki bo omogočil ameriški vladi, da Poljski dobavi ameriške kmetijske presežke. Ker je ta zakon zdaj začel veljati, je bil sklenjen zgoraj navedeni sporazum. Zdej bo lahko Poljska kupila v ZDA za 46,1 milijona dolarjev žita in bombaža.

RESOLUCIJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA O RAZVOJU TURIZMA

Turizem - činitelj družbenega
standarda in učinkovit izvoznik

S pomočjo skupnosti je treba najprej razširiti turizem med delovnimi ljudmi — Modernizacija prometa in dograditev cestnih magistral, rekonstrukcije in modernizacije ter izgradnja cenениh hotelov, ureditev komunalnih naprav — osnovni pogoji za nadaljnji razvoj našega turizma

V resoluciji o perspektivnem razvoju turizma, ki jo je julija letos sprejel Zvezni izvršni svet, je poudarjeno, da je treba v naslednjem obdobju posvetiti razvoj turističnega gospodarstva večjo skrb ter razširiti in izpopolniti materialno podlago našega turizma.

Zvezni izvršni svet meni, da bi bilo treba turizem naprej širiti med delovnimi ljudmi in mladino. To obliko turizma naj bi z gmojnimi sredstvi podpirala tudi skupnost. Da bi zagotovili stalnejšo politiko razvijanja domačega turizma, je treba proučiti sistem in oblike te družbene pomoči.

Ker tujski turizem predstavlja zelo ugodno obliko zunanjetrgovinske dejavnosti, ga je treba naprej razvijati predvsem z ukrepi,

ki bi izboljšali pogoje potovanja in bivanja tujih turistov v naši državi.

Da bi to dosegli, bi bilo treba izboljšati železniški, ladijski in cestni promet, predvsem s povečanjem transportnih sredstev in z njihovo modernizacijo. Razen tega je treba zagotoviti dograditev magistral, ki vežejo Jugoslavijo z Zahodno Evropo, z Bliznjim vzhodom in Južno Evropo ter dograditev slikovite jadranske ceste, ki bo povezovala naša najvažnejša turistična področja. V resoluciji je tudi poudarjeno, da bo treba razširiti in izboljšati kulturno ter zabavno življenje v turističnih mestih.

Okrepiti je treba investiranje v turizem ter ga usmeriti na graditev cenejših hotelov in penzionov, cenejših turističnih naselij, okrevatišče ter drugih turističnih objektov. Predvsem bi bilo treba investicije vlagati v rekonstrukcijo in modernizacijo hotelov ter v izgradnjo osnovnih komunalnih naprav v turističnih mestih.

Investicije v turizmu je treba ocenjevati s stališča, da je turizem pomemben činitelj družbenega standarda, da pospešuje razvoj gospodarsko manj razvitih krajev in da prinaša devizna sredstva pod ugodnimi pogoji. Zato je treba tudi investicijske kredite za potrebe turizma dodeljevati pod ugodnimi pogoji.

Sredstva za investicije v turizmu naj bi prvenstveno ustvar-

jali v okviru gospodarskih organizacij, občin in okrajev. Za finanširanje investicij širšega značaja ter investicij v nerazvitih turističnih področjih, kjer so naravnih pogoji za to, da bi se turizem razvil v osnovno gospodarsko dejavnost, pa je treba vključiti tudi sredstva republik in zveze.

Resolucija, ki bo predložena Zvezni ljudski skupščini, ugotavlja, da bi bilo treba z zveznimi predpisi regulirati status turističnih mest, turističnih gospodarskih organizacij, okrevatišče, proučiti smotrnost ustanavljanja skladov za turistično propagando, v katere bi razen skupnosti prispevale tudi vse gospodarske organizacije, ki imajo neposredno korist od turističnega prometa.

Naši predstavniki
na kongresu Vsekitajske
zveze žensk odpotovali

Beograd, 21. avg. (Tanjug). Predsednica Zveze ženskih društev Jugoslavije in zvezna ljudska poslanka Bosa Cvetič ter predsednica sveta društev za skrb za otroke in mladino in članica sekretariata Zveze Branka Savič sta danes odpotovali z letalom prek Moskve v Peking, kjer se bosta udeležili kongresa Vsekitajske zveze žensk, ki bo od 9. do 19. septembra. Pred kongresom si bosta jugoslovanski predstavnici ogledali kitajska mesta in vas. Po kongresu odpotujeta Bosa Cvetič in Branka Savič v Indonezijo, na Ceylon, v Indijo in Egipt, kjer bosta okrepili stike z odtodnimi ženskimi organizacijami.

PRED VOLITVAMI V OBČINSKE LJUDSKE ODBORE

PRED JESENSKIM CEPLJENJEM PROTI OTROŠKI PARALIZI

DNEVNIK

Volilne enote za volitve v občinske ljudske odbore

Na razširjeni seji predsedstva SZDL Slovenije, ki je bila pretekli teden in predstavlja uvod v priprave za oktobrske volitve v ljudske odbore, je bila razprava o pomenu ter o političnih in organizacijskih nalogah v zvezi z bližnjimi volitvami. Tudi pri Sekretariatu Izvršnega sveta LRS za zakonodajo in organizacijo je bila pred nekaj dnevi konferenca s predstavniki okrajnih volilnih komisij in tajniki okrajnih ljudskih odborov, ki je obravnavala predvsem tiste organizacijske naloge, ki se jih je treba lotiti že pred formalnim razpisom volitev.

V ta okvir sodi tudi vprašanje volilnih enot za volitve v občinske ljudske odbore, ki se, kolikor zadržana na novo vpeljane občinske zbornice proizvajalcev, postavlja kot poseben nov vprašanje, ki ga ureja novi volilni zakon. Njegova konkretna rešitev je po svojem značaju ni in ne more biti samo tehnična, ampak je predvsem politična priroda. Zato volilni zakon pravice, določiti volilne enote, ni prepustil kot tehnično zadevo volilni komisiji, ampak jo je kot politično nalogo poveril ljudskemu odboru. Vprašanje določitve volilnih enot za volitve občinskih ljudskih odborov je treba torej proučiti resno in v sorazmerno kratkem času, ker mora biti ustrezni sklep občinskega ljudskega odbora objavljen najpozneje pet dni po razpisu volitev.

Volilne enote so območja občine oziroma gospodarske organizacije na njenem teritoriju, ki jih določa njen ljudski odbor zaradi izvedbe volitev v občinski zbor oziroma v občinski zbor proizvajalcev. Pri tem je treba upoštevati načelo enakosti volilne pravice tako, da na približno enako število prebivalcev oziroma volilno-proizvajalcev odpade po en odbornik.

KAKSNE NAJ BODO VOLILNE ENOTE

Ker velja pri volitvah v občinski zbor pravilo, da se v posamezni volilni enoti voli en odbornik, bo za volitve v ta zbor občinski ljudski odbor razdelil občino na toliko območij, kot je treba skupno izvoliti odbornikov občinskega zbora. Čeprav zakon dopušča izjemo, da se v volilni enoti voli tudi več (največ 5) odbornikov, bo vendar razmerje med volilci volilne enote in izvoljenim odbornikom najbolj jasno in čisto, če bo volilna enota volila enega samega odbornika. Glede na količnik (skupno število prebivalcev v občini po zadnjem popisu, deljeno s številom odbornikov, ki jih je treba izvoliti v občinski zbor) bo občinski ljudski odbor določil volilne enote tako, da bo kraj, ki ima toliko prebivalcev, kot znaša količnik, samostojna volilna enota, večji kraj oziroma mesto pa bo razdelil na toliko volilnih enot, kolikorkrat se količnik nahaja v številu njegovega prebivalstva. Manjša naselja in zaselke bo treba pri določanju volilnih enot pridružiti večjim krajem ali pa več sosednjih manjših naselij, upoštevaje količnik, združiti v eno volilno enoto. Tako bodo v vsakem primeru volilci določenega skupnega območja (kraja, njegovega dela ali več sosednjih naselij) skupno določili kandidate in izmed njih izvolili svojega predstavnika v občinski zbor. Volilne enote za volitve v občinski zbor se bodo torej določale strogo po teritorialnem načelu, ker je temelj za te volitve splošna volilna pravica vseh državljanov, vpisanih v volilnem imeniku na območju občine.

Drugačen je glede določanja volilnih enot položaj glede občinskega zbora proizvajalcev, ker bo ta izhajal samo iz gospodarskih organizacij oziroma proizvajalcev, ki so ne glede na mesto svojega prebivališča vključeni v gospodarske organizacije na območju občine. Odborniki zbora proizvajalcev bodo voljeni v dveh proizvajaljskih skupinah: a) industriji, trgovini in obrti ter b) kmetijstvu. V vsaki občini bo od skupnega števila odbornikov, ki jih je treba izvoliti v občinski zbor proizvajalcev, na vsako od obeh proizvajaljskih skupin odpadlo toliko odbornikov, kot je sorazmerje, v katerem so v letu 1956 proizvajalci prve oziroma druge skupine sodelovali pri ustvaritvi družbenega bruto produkta na območju občine. Ker bodo v prvi oziroma drugi proizvajaljski skupini volili odbornike proizvajalci v gospodarskih organizacijah, ki pripadajo različnim skupinam gospodarstva, bodo tudi volilne enote za volitve odbornikov v vsaki od obeh proizvajaljskih

skupin drugačne in bodo zato morale biti posebej določene.

VOLILNE ENOTE ZA VOLITVE OBČINSKEGA ZBORA PROIZVAJALCEV

Ker bodo osnova občinskega zbora proizvajalcev proizvajalci, vključeni oziroma vključeni v gospodarskih organizacijah, ne pa državljanji po naseljih v občini, se bodo volilne enote določile po industrijsko-teritorialnem načelu, to je po gospodarskih organizacijah. V vsaki izmed obeh proizvajaljskih skupin se bo po en odbornik občinskega zbora proizvajalcev volil glede na količnik (število proizvajalcev v tisti proizvajaljski skupini, deljeno s številom odbornikov, ki jih ta skupina voli). Gospodarska organizacija, ki sama šteje toliko proizvajalcev, kot znaša količnik, bo samostojna volilna enota in bo volila svojega odbornika. Večja gospodarska organizacija se bo v primeru, če bo glede na omenjeni količnik nanjo odpadlo več kot 5 odbornikov, razdelila na več volilnih enot. Gospodarske organizacije, ki štejejo manj proizvajalcev, kot znaša količnik, pa se pridružijo večji gospodarski organizaciji ali pa se glede na količnik združujejo med seboj v eno ali več volilnih enot. V slednjem primeru je treba seveda paziti, da se združujejo v isti proizvajaljski skupini gospodarske organizacije enake vrste (n. pr. v gostinstvu) oziroma, če to n. pr. zaradi oddaljenosti ne bi šlo, gospodarske organizacije sorodnih panog (n. pr. trgovina in gostinstvo).

V proizvajaljski skupini kmetijstva pridejo po volilnem zakonu med drugim v poštev kot proizvajalci ne samo člani kmetijskih združenj, ampak tudi tisti člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. V poštev pridejo tudi tisti zavodi, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, prevozom in prometom blaga (naopodilo v Uradnem listu FLRJ št. 39 in 41/53), ne pa tudi delavci in uslužbenci raznih organizacijskih enot države, uprave, kot so n. pr. cestne in gozdne uprave.

Na terenu se, zlasti na območju mest, postavlja vprašanje, kakšna je pri določanju volilnih enot usoda samostojnih enot gospodarskih organizacij (obratov, delavnic, podružnic itd.), če je sedež gospodarske organizacije v drugi občini. Glede na to, da bodo osnova občinskega zbora proizvajalcev gospodarske organizacije na območju občine, ki prispevajo k ustvarjanju družbenega produkta občine, je jasno, da imajo take enote pri volitvah v občinski zbor proizvajalcev samostojno usodo in se nikakor ne morejo združevati preko meja tiste občine z gospodarsko organizacijo, ki ima sedež v drugi občini.

Iz povedanega torej izhaja, da se pri določanju volilnih enot za volitve v občinski zbor in v občinski zbor proizvajalcev uporabljajo različna načela, ki ustrezajo naravi in funkciji posameznega zbora. Od pravih ne določite volilnih enot bo, kot že uvodoma rečeno, odvisna ne samo organizacija kandidiranja in izvedba volitev, ampak tudi delovanje novih občinskih ljudskih odborov ter razmerje med njihovimi odborniki in volilci.

Toda Leninov glas se je izgubil v hrupu in mornarjeva pozornost je bila obrnjena v drugo stran. Nekaj vojak pa je vendarle slišal ime in posepnil mornarju na uho.

«Cakaj nol Kaj ne veš, da je to Lenin?» Mornar je odskočil in takoj je bila pot v dvorano prosta. Vladimir Iljič je srečno prišel v poslopje, kjer so ga vojaki nestrpno pričakovali.

Za Vladimira Iljiča je bilo zelo značilno, da ni bil niti najmanj ohol, ošaben ali domišljav. Če je govoril s ljudskim komisarjem, z visokim oficirjem, znanstvenikom ali kmetom iz zakotne sibirske vasi — zmeraj je bil preprost, naraven, po človeško občuten. Njegove kretnje, nasmeh, šale, topel prisrčen glas — vse je človeka hipoma prevzelo, da ga je vzljubil, vse je odstranjevalo napetost in ustvarjalo vzdušje prijateljstva.

Vladimir Iljič je rad pripovedoval zabavne zgodbe zlasti iz starih časov detinstva in obdobja emigracije, rad pa je poslušal tudi druge. Med poslušanjem je večkrat kaj vprašal, pripomnil kaj smešnega in se prisrčno smejal.

V Leninovi navzočnosti človek nikakor ni mogel biti vase zaprt, potuhnjen ali neodkritosrčen. Prodorne, za spoznanje mežikajoče Leninove oči so na mah odgrnile s človeka zavese napetosti ali potuhnjenosti ter zahtevale odkritosrčnost in resnico. Bil je zelo dober in rahločuten človek.

Cepiti bo moč vse predšolske otroke

Cepljenje bodo pripravila in izvedla okrajna zdravstvena vodstva ter zdravstveni domovi po občinah

Z naglimi koraki se bliža jesen, s tem pa tudi začetek največje letošnje preventivne zdravstvene akcije. Zdravstveni domovi po občinah in okrajna zdravstvena vodstva so skupno z okrajnimi komisijami za borbo proti poliomielitisu že sredi priprav, saj je tudi delo, ki jih čaka, zelo obsežno. Zvedeli smo, da je prvotno zamišljen načrt, po katerem naj bi cepili štiri najbolj ogrožene letnike otrok, razširjen, tako da že lahko rečemo, da bodo že letošnje jesen množično cepili skoraj sedem letnikov otrok, to je vse otroke po šestem mesecu starosti do šolske dobe.

ZA TA USPEH SE MORAMO ZAHVALITI NOVIM METODAM CEPLJENJA

Naša zdravstvena služba se je odločila, da bo izvedla cepljenje pri nas po metodah, ki se nekoliko razlikujejo od prvih cepilnih pred leti. Cepili bodo tako, kot so cepili na Danskem, kjer so zaščitili vse prebivalce do 40. leta starosti in praktično zatrli poliomielitisa. Enako so lani cepili na Češkoslovaškem poltretji milijon otrok. Razlika je v tem, da ne vcepijo cepiva v podkožje, ampak v kožo. To pa je organ, ki močno odgovarja na dražljaje za ustvarjanje imunite. Preprosto rečeno, z manjšo količino cepiva, vcepljenega v kožo, dosežemo isti učinek kot z večjo količino cepiva, vcepljenega v podkožje. Prav to pa nam daje možnost, da lahko s cepivom, ki smo ga naročili v inozemstvu, že letos množično cepimo večje število letnikov otrok kot bi jih sicer. Hkrati bo na razpolago tudi več cepiva za starejše otroke, za katere bodo starši želeli, da jih cepijo. V teh primerih bodo starši prispevali del stroškov, cepivo pa bo cenejše in bo stalo predvidoma okrog tisoč dinarjev za tri injekcije in ne 1500 do 2000, kot je bilo prvotno mišljeno.

SEMINARJI IN PREDAVANJA

Tako cepljenje v kožo je zahtevnejše in terja večjo spretnost od cepiteljev, zaradi česar pripravljajo po okrajih seminarje za ekipe, ki bodo v času akcije sodelovale pri cepljenju. V pomoč jim bo osebje, ki je že sodelovalo pri cepljenju proti tuberkulozi, kjer se cepivo prav tako vcepi v kožo. Ti kadri bodo med pripravami inštruktorji na terenu, sodelovali pa bodo tudi pri samem cepljenju.

Zdravstvena služba, predvsem pa radeči križ, pa pripravljata predavanja tudi za prebivalstvo, da bodo seznanili ljudi o prednosti zaščitnega cepjenja in o nujnosti čim številnejšega odziva.

TRGOVINSKA MENJAVA S TUJIMI DEŽELAMI

Velike možnosti

za povečanje našega izvoza v Iran

Beograd, 21. avg. Tanjug). Danes se je vrnila iz Irana delegacija Zvezne zunanjetrgovinske zbornice, ki jo je vodil član Izvršilnega odbora upravnega odbora in direktor tovarne «Iskra» v Kranju Silvo Hrast. Delegacija, v kateri so bili predstavniki zunanjetrgovinskih podjetij in zunanjetrgovinske banke, se je mudila v Iranu 16 dni. Tam je s predstavniki iranskega ministrstva za trgovino, trgovinske zbornice in iranske banke govorila o povečanju trgovinske menjave med obema deželama. Proučili so zlasti možnost povečanja izvoza iz Jugoslavije v Iran, ker so jugoslovanska podjetja zelo zainteresirana na prodaji svojega blaga v tej deželi.

Vemo, da bomo naše otroke očevali pred to nevarno boleznijo le, če bo cepljenje kar najbolj sistematično, tako da bo zajelo res vse otroke v predšolski dobi, prihodnja leta pa sistematično še nadaljnje letnike otrok, razen tistih sevoda, ki jih bodo dali starši cepiti že letos.

Med množico tehničnih priprav, kot so organiziranje ekip, propagandna akcija, nabiranje prispevkov po okrajih v fond za borbo proti poliomielitisu in druge, sodi nedvomno tudi tehten premislek, kje in kako organizirati cepišča, da ne bi bilo treba starem predalec voditi otrok in da ne bi bilo preveč zastojev pri cepljenju. Glede na to ni moč izdelati enotnega načrta, saj bo v mestih drugače kot na podeželju, drugače tam, kjer je več

zdravstvenih domov in več zdravnikov, kot pa v predelih, kjer je le malo zdravstvenih delavcev. V nekaterih predelih bo potrebno nuditi pomoč iz centra in določiti zdravstveno osebje, ki bo v času cepjenja pomagalo pri akciji. To je še tem bolj potrebno, ker ne bodo otrok le cepili, temveč bo zdravnik slehernega otroka pred cepitvijo zdravstveno pregledal in odločil, ali naj bo cepljen ali pa naj zaradi kakšne bolezni počakajo s cepitvijo na spolnadsani rok.

Centralni higienski zavod bo razposlal na okraje podrobna organizacijska navodila, skrbel pa bo tudi za redno statistično službo pri cepljenju. Okrajnim komisijam za borbo proti otroški paralizi priporoča, naj bi prek zdravstvenih domov zbrali prijave o tem, koliko starejših otrok nameravajo v posameznih krajih cepiti. Morda bi bilo take ankete najlažje izvesti po šolah, tako da bodo zdravstveni organi že vnaprej računali vsaj s približnim številom otrok, za katere starši žele, da bi jih cepili in da ne bi nepričakovan odziv zavrl in zmedel cepljenje takrat, ko bo že v polnem teku.

PRED OTVORITVIJO BEOGRAJSKEGA SEJMA

Razstava najnovejših tehničnih pridobitev

industrijskih naprav in zadnjih tipov motornih vozil

Beograd, 21. avgusta. Na beograjski sejmi so prispeli v glavni vsi razstavniki predmeti, ki jih bodo razstavili na Mednarodnem sejmu tehnike in tehničnih pridobitev. Na sejmiskih prostorih pospešeno zaključujejo notranja dela, posamezne koje pa so že povsem urejene in pripravljene, da sprejmejo obiskovalce.

Med razstavnimi predmeti je mnogo najnovejših industrijskih naprav, zadnjih tipov motornih vozil in naprav za gospodinjstva.

Tvrdka «Philips» razstavlja serijo merilnih instrumentov, ki avtomatično spremljajo procese in pojave v industrijski proizvodnji. En sam aparat — avtomatski potenciometer, ki ga uporabljajo za kontrolo turbogeneratorjev — lahko hkrati beleži 16 različnih pojavov. Ista tvrdka prikazuje

tudi razne vrste magnetofonov — študijski magnetofon, magnetofon za široko potrošnjo itd. Zlasti zanimiv je magnetofon, vgrajen v posebni pisalni stroj, ki ga uporabljajo za hitre nareke v uradih in ustanovah. Zadnja tehnična pridobitev je tranzitorski sprejemnik, brččas prvi sprejemnik, konstruiran brez radijskih cevi. Deluje s pomočjo 6-voltno baterije, ki jo je moč uporabljati leto dni. «Philips» razstavlja televizijske projektorje, ki projicirajo sliko na zid v velikosti dveh metrov in so zato zelo primerni za restavracije, domove kulture in dvorane, kjer lahko program spremlja okrog tisoč gledalcev.

Prvi stroj, ki je začel obratovati na sejmu, je tehtnica za tehtanje žita tovarne tehničnih naprav iz Celja. Njegova prednost je v tem, da žita ni treba posebej pripraviti za tehtanje, marveč je to opravljeno neposredno ob mletju.

«Rade Končar» razstavlja na sejmu velik trolejbus z 29 sedeži in 59 stojišč. Karoserijo izdeluje v Ljubljani. Zanimivo je, da lahko vozi ta trolejbus pet kilometrov brez toka, kar omogočajo posebni akumulatorji.

Za cestna dela so namenjeni stroji, ki jih razstavlja tvrdka «Mercedes». Traktor s 100 KS je zgrajen tako, da lahko poravnava ceste in odmetava sneg. Vanj je vgrajena tudi cisterna za škropljenje cest.

(Tanjug)

Pogajanja o sklenitvi konvencije o socialnem zavarovanju z Veliko Britanijo so se začela včeraj v Beogradu. Jugoslovanska delegacija vodi sekretar za delo in delovne odnose Zveznega izvršnega sveta inž. Spasoje Velimirovič, britansko pa pomočnik ministra za socialno politiko in pokojninsko zavarovanje Arthur Patterson. Slednji se je včeraj razgovarjal z direktorjem Zveznega zavoda za socialno zavarovanje Zdenkom Hasom o možnosti, da bi izmenjali strokovne izkušnje iz socialnega zavarovanja.

V Beogradu so včeraj predvajali dokumentarni film «Sodobna Mongolija», ki je posnet po scenariju in v režiji C. Zandre. Posneli so ga leta 1956 v studiu «Mongolkino» s tehnično pomočjo Centralnega studia dokumentarnih filmov Sovjetske zveze. Beograjski predstavnik je prisostvovalo veliko število kulturnih in javnih delavcev.

Plan setve italijanskih sort pšenice za leto 1957/58 so sprejeli na včerajšnjem sestanku upravnega odbora Zvezne sekcije za žita, ki je bil v Zagrebu. Sklenili so, da bodo semensko pšenico iz uvoza v tem letu razdelili na podlagi predloga, ki so ga sestavili na konferenci domačih in italijanskih strokovnjakov ta mesec v Bohinju. Letos bodo uvozili iz Italije 6500 ton semenske pšenice italijanskih sort. Od tega odpade na Slovenijo 1680 ton. Kar se tiče razdelitve, so na sestanku poudarili, da jo bodo predvsem nabavili proizvajalci, zlasti socialističnim gospodarstvom in najboljšim posameznim proizvajalcem, ki lahko izpolnjujejo pogoje italijanske agrotehnike, s čimer bodo zajamčili visoki donosi. Cena semenske italijanske pšenice ni dočena, ker bo v svobodni prodaji na jugoslovanskem trgu.

V Makedoniji se je začela proslava 40. obletnice Oktobrske revolucije s predavanji o njenem pomenu na delavskih univerzah. Razen številnih akademij in kulturno-umetniških prireditev bodo izdali več knjig, posvečenih temu zgodovinskemu dogodku.

Največji povprečni donos pšenice v ožji Srbiji so dosegli v okraju Kraljevo — 3315 kg na ha na površini 312 ha. Proizvajalci iz 14 okrajev ožje Srbije bodo podelili nagrade v skupnem znesku 51.317 milijona din. Najboljše rezultate v tekmovanju so dosegli na ekonomiji «Bubanj» v Nišu (povprečni donos 4600 kg na ha na površini 20 ha).

Naši predstavniki na konferenci o mednarodnem pomorskem pravu

Jugoslavija bo sodelovala na diplomatski konferenci za ureditev nekaterih vprašanj iz mednarodnega pomorskega prava, ki bo 28. septembra v Bruslju. Na tej konferenci bodo obravnavali osnutke konvencij, ki jih je sestavil stalni mednarodni odbor za pomorsko pravo. Proučili bodo konvencije o prevozu potnikov po morju, o omejitvi odgovornosti brodarjev za potnike in blago, ki jih prevažajo ladje, in o «slepih potnikih», t. j. o ljudeh, ki se brez vozniških listov vtihoapijo na ladje na mednarodnih pomorskih progah.

ŠEST LET Z V. I. LENINOM

Spomini osebnega soferja Vladimira Iljiča Lenina.

Nekoč sem peljal Lenina po Mijasnicki (zdaj Kirovski) ulici. Promet je bil zelo živahen: tramvaji, avtomobili, pešci. Volzil sem počasi, v strahu, da ne bi koga povozil. Kar naprej sem hupal in se razburjal. Nenadoma sem opazil, kako je Vladimir Iljič odprl vrata avtomobila, zlezel kar med množico k meni, prisedel in me pomiril!

«Nikar se ne razburjajte, Gilj, vozite, kakor vozijo vsi drugi.»

Na letališču mi je Vladimir Iljič zjutraj, ko sem pripravil avto, dostikrat pomagal, in sicer ne za nasveti, marveč za dejanjem, z rokami. Medtem ko sem se ukvarjal z motorjem, je Iljič vneto in z zadovoljstvom s črpalko potiskal zrak vanj. Včasih je avto odpovedal, treba je bilo zamenjati kolo ali popraviti motor. Vladimir Iljič je cina organizaciji, ki je imela v rokah prekrbo za gorivom.

Pred seboj imam beležko, ki jo je napisal Vladimir Iljič konec leta 1919. «Tovariš Gilj! Tovariša Fotijeva» mi je poznaj vedala, da je Rikov odredil, da morajo takoj danes dati vam in štirim pomočnikom zadovoljna z delom v kremenjski zadrugi, s stanovanjem, kako se dogodi njenim sorodnikom, ki so bili ostali v Petrogradu.

Škornje, rokavice in kučme. Ste dobili to ali ne? Lenin.»

Vladimir Iljič je bil namreč zvedel, da delam s pomočniki v garaži ne glede na strupen mraz brez klobučevinastih škornjev, rokavic in zimске obleke. Takoj je poskrbel, da smo se toplo oblekli.

V svoji rahločutnosti in sočutju je bil Lenin z vsemi ljudmi prijazen in vsakomur je rad ustregel. Ne spominjam se nobenega primera, da ne bi bil opazil nesreče, žalosti ali pottrosti sočloveka, da se ne bi odzval prošnji kogarkoli. Včasih me je ogovoril:

«Kaj vam je, Gilj? Vidim, da ste danes nekam potrti. Ne, bratec moj, nikar ne tajte, nekaj vas teži, kaj ne?»

Mar bi človek po takšnih besedah kar koli prikrl ali zamočlal?

Nekoč se je seznanil z mojo ženo, potem pa je kdaj kdaj vprašal po njej in po najinem sinčku Mišutki. Ko sem vozil Vladimira Iljiča iz mesta na nedeljski počitek, se je včasih obrnil k meni, rekoč:

«Zakaj pa niste vzeli žene s seboj, tovariš Gilj? Prihodnjic jo morate brezpogojno povabiti.»

Nadežda Konstantinovna je bila v občevanju z ljudmi enako preprosta in prisrčna enako kakor Iljič. Na poti iz mesta je vsakokrat spraševala mojo ženo, kako je zadovoljna z delom v kremenjski zadrugi, s stanovanjem, kako se dogodi njenim sorodnikom, ki so bili ostali v Petrogradu.

S. K. GILJ

«Zakaj se tolikokrat ustavljam?» je vpraševal Vladimir Iljič. «Kje tiči vzrok?»

«Kaj hočemo, Vladimir Iljič,» sem mu odgovorjal. «Motor potrebuje dober bencin, uporabljamo pa to brozgo — gazolin. Kaj hočemo!»

«Tako, tako. Kako pa naj si pomagamo iz tega položaja?» In takoj je pripomnil: «Bomo morali pač potpeti.»

Ko so sovjetske čete znova zavzele Baku, so poslali v Moskvo na ime predsednika Sovjeta, ruskih komisarjev Lenina cisterno najboljšega bencina. Ko je Vladimir Iljič to zvedel, je rekel:

«Imenitno, tovariš Gilj. Toda čemu nam bo toliko bencina? Nekaj ga bova morala dati drugim.»

In naročil mi je, naj pošljem nekaj bencina organizaciji, ki je imela v rokah prekrbo za gorivom.

* L. A. Fotijeva — tajnica V. I. Lenina.

Debata o Madžarski

Na podlagi posvetovanj z vlada- mi dežel članice OZN je gene- ralni sekretar organizacije do- danaj, da se majhna večina OZN vendarle odprta za to, naj bi pose- bej obravnavala poročila o Madžarski. O tem je obvestil predsednika Gene- ralne skupščine, tajskega princa Vajtajakona. Potem so objavili, da je Generalna skupščina sklicana za 19. september. Ta vest ni ravno razveselila. Dejstvo, da bodo spet razpravljali o Madžarski, skriva v sebi nevarnost, da se poslabša me- dnarodno vzdušje.

Sodeč po nagibih, ki sprožijo kako debato, je moč govoriti o dveh kategorijah vprašanih: o tistih, ki jih našenja v OZN z namenom, da bi pripomogli k njihovi dejanski ure- ditvi, in o tistih, ki jih forsirajo iz propagandnih razlogov. Ponovno na- menjanje debato o Madžarski sodi v prvo kategorijo, katere značaj je že drugo. Debata, katere značaj je že vnaprej določen, pa je zaradi svojih propagandnih motivov ne more biti koristna.

Morebitne škodljive posledice na- povedane propagandne debato po- stanejo še očitnejše, če imamo pred- nami, da jo bodo začeli komaj nekaj dni pred otvoritvijo novega rednega zasedanja Generalne skupščine OZN. Propagandne licitacije in medse- bojne obdolžitve kvartirjo mednarodno vzdušje. V nobenem primeru ne mo- rejo biti dober uvod v redno zaseda- nje Generalne skupščine OZN. Vse dosedanje izkušnje pričajo o tem, da je bil petek posameznih zasedanj in njihov uspeh v marsičem odvisen od začetka dela, od tega, kako so se stvari lotili, oziroma v kakšnem

KAKO MISLI FRANCIJA IZPOLNITI PRIPOROČILO OZN?

Nerešeno vprašanje

Če večer naprej francoska po- slanska zbornica spet razprava o vladi o upravnih uredbi Alžirije. Dejstvo je, da si želi francoska vlada zagotoviti čim širšo podporo francoskih strank v alžirskem vpra- šanju. Ker je do jesenskega zaseda- nja Generalne skupščine le še nekaj tednov, je kazno, da so to razpravo pripravili zato, da bi se vnaprej vpli- vali, če je to seveda sploh še mogoče, na potek razprave v Generalni skup- ščini. Tako je po razpravi v zbornici bodo namreč Pineau in drugi fran- coski državni odposlanci v Latinsko Ameriko in v Azijo, da bi pridobili čimveč odločilnih glasov za francosko tezo v tem usodnem vprašanju.

V Parizu slišajo že sedaj, da bo razprava o Alžiriji spravila Francijo v zelo težaven položaj in da francos- ka vlada ne bo mogla več dolgo vztrajati na tem, da je Alžirija fran- coska notranja stvar. Generalna skupščina je je namreč že pred letom dni priporočila, da v sporazumu z alžirskimi predstavniki uredi alžirsko vprašanje.

Alžirsko vprašanje je danes go- tovo isto vprašanje, ob katerem še tako ravnodušni Francozi ne more zmanjati z glavo, češ da ga ne tiče. Znan je skoraj ni več konference tega pomena, na kateri ne bi raz- pravljali tudi o Alžiriji. Na kongresu francoske Socialistične stranke v Toulouseu je bila razprava o Alžiriji deležna središnja točka vseh diskusij. O alžirskem vprašanju so govorili tudi

Francoski kmetijski načrt

Pariz, 21. avg. (AFP). Fran- coska vlada je sprejela nov štiri- letni okvirni načrt razvoja kme- tijstva. Načrt določa, da bodo pridelovali v Franciji tudi v pri- hodnje toliko pšenice kakor do- sedaj — na 4,6 milijonov ha orne zemlje, ječmena in koruze za živinsko krmo pa več. Pospeše- vali bodo tudi živinorejo, da bo za domače potrebe več mesa. Načrt določa tudi razmerje med- sebojno odvisnih cen kmetijskih pridelkov. Za sezono 1957/58 je vlada določila naslednje cene: pšenica 3350 frankov za metrski stot, ječmen 2500, koruza pa 3600 frankov. V državnem proračunu je zagotovljenih 20 milijard, da bi omogočili izvoz presežkov žita.

Iz vsega sveta

KENIJA
UPOR V KONCENTRACIJSKIH TABORIŠČIH
Najbolj, 21. avg. (Reuter). Obramb- ni minister v kenijski vladi John Ka- zak je izjavil, da so poslali v taborišča kjer so zaprti pripadniki plemena Mau Mau, policijske okrepitve, ker se v taboriščih prišlo do incidentov, v katerih sta bila ubita dva afriška stražarja, ranjena pa dva evropska oficirja. Ranjeno je bilo tudi več afri- ških stražarjev in 18 zapornikov.

VELIKA BRITANIJA
EKSPLOZIJA NA TANKERJU BLIZU GIBALTARJA
Gibraltar, 21. avg. (Reuter). Vzhod- no od Gibaltarja se je danes potopil 25.000-tonski britanski tanker »World Splendor«, na katerem je si- snela nastala eksplozija in povzročila požar, ki so ga zaman skušali pogasiti. Vse štane posadke so rešili. Kako je eksplozija nastala, ni znano.

JUŽNA KOREJA
TAJFUN
Tokio, 21. avg. (Reuter). Nad Fusa- nom je danes divjal tajfun, ki je povzročil za več kot pol milijona do- larjev škodo. Hudo so bile prizadete ameriške vojaške naprave in ladje, ki so bile v luki. Devet korejskih ladij in ena 6000-tonska ameriška ladja so navede na obalo. Tajfun je prav tako povzročil veliko škodo v pristaniških dokih ter telefonskem in telegrafskem omrežju v mestu.

SEVERNA KOREJA
DRUGIČ VOLITVE
Pjongjang, 21. avg. V Severni Ko- reji bodo 27. avgusta splošne volitve v ljudsko skupščino. Po osvoboditvi dežele bodo to druge splošne volitve. Prve so bile leta 1948.

EGIPT
FRANCOSKA ODSKODNINA
Kairo, 21. avg. (AFP). Kakor po- ročajo, zahteva egiptska uprava Su- skega prekopca od Francije povračilo škode, prizadete med napadom na Egipt v znesku 2,1 milijona funtov. Škoda je ugotovila komisija strokov- njakov po podrobnem poročilu.

BOURGES-MAUNOURY ISČE POMOČNIKE ZA SVOJE NAČRTE V ALŽIRU

Razgovori z desnico

Za zdaj je napotila Pineauju za propagandno turnejo po Latinski Ameriki

Pariz, 21. avg. (Tanjug). Pred- sednik republike René Coty je davi prekinil svoje počitnice v Vizzillu in nenadoma prišel v Pariz, da bi popoldne v Elizejski palači predsedoval razpravam ministrskega sveta o načrtih za Alžirijo. Načrti o političnih in upravnih reformah v uporniški deželi, ki so jih pripravili v pred- sedstvu vlade in v glavnem stan- u rezidenta Lacosta, so že sprožili huda trenja tako v političnih strankah kakor tudi med mini- stri. Zato od današnje vladne seje tudi ne pričakujejo dokonč- nih sklepov. Uradno potrjujejo, da so v Elizejski palači »samo izmenjali uvodna gledišča«. Pred- sednik vlade Bourges-Maunoury pa je davi sklical v predsedstvu vlade odbor za vprašanja Sever- ne Afrike, da bi »pripravil po- poldansko sejo ministrov«. V vladnem odboru za vprašanja Alžirije so med drugimi rezident Lacoste, vojni minister Maurice in šefi generalnih štabov.

Politični krogi menijo, da se uradna gledišča o Alžiriji po al- žirski debati v OZN v začetku februarja niso bistveno spreme- nila. Novi politični statut, sloneč na načelu »neločljivosti Alžirije od matične dežele« torej ne bo zadovoljil alžirškega osvobodilne- ga gibanja za neodvisnost in tudi ne povečal upanja v dogledni konec sovražnosti. Po mnenju političnih krogov bi bila razširi- tev avtonomnih pravic alžirskih občin in morebitna ustanovitev pokrajinskih skupščin edina dva nova momenta glede na sedanja položaj v severnoafriški deželi. Močno pa politični krogi dvomijo o takšnih reformah, ker večina alžirskega prebivalstva je doslej ni hotela sodelovati s francosko upravo v Alžiriji.

Zunanji minister Pineau, ki odpotuje jutri v Južno in Sever- no Ameriko, je dobil danes na- tačna navodila, kako naj »po- jasneje alžirsko vprašanje latin- skoameriškim prijateljem in pri- dobi njih podporo na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN, ko bo vprašanje alžirske vojne že tretjič na njenem dne- vnem redu.

Ko je predsednik vlade Bour- ges-Maunoury začel z »nacional- nim« strankami posvetovanja o Alžiriji, se je sinoči sestal tudi z vodjo desničarske stranke ne- odvisnih Rogerom Duchetom. Ta je po sestanku izjavil: »Mi nika- kor ne bomo privolili v ustano- vitev izvršilne in zakonodajne oblasti v Alžiriji, čeprav bi šlo za pokrajinske skupščine, izvolje- ne z neposrednim glasova- njem.« Duchet se je ostro izrekel proti slehernemu tujemu vmeša- vanju v »to domače francosko vprašanje».

Maunouryjev načrt o decentralizaciji uprave v Alži- riji je zadel na ostro kritiko tudi pri drugih desničarskih poslan- cih, ki pa brez pridržka podpira- jo vladno gledišče, da »Alžirija je in mora ostati integralni del Francije«. Zato vladni predstavn- iki danes izjavljajo, da bo »do- končni osnutek statuta za Alži- rijo sprejet šele na eni prihod- njih sej vlade, ko bo predsednik Maunoury zaključil razgovore z voditelji meščanskih strank.

V Kalkuti so imeli indijski muslimani te dni svoj praznik, ki je v nasprotju s pakistansko propagando izprical versko strpnost indijskih oblasti

Kadar o »madžarski razpravi« v OZN

Budimpešta, 21. avg. (Radio Budimpešta). Predsednik madžar- ske vlade Kadar je danes v go- voru na množičnem zborovanju v Kisusyzalasu obsodil sklep Varnostnega sveta o postavitvi madžarskega vprašanja na dnev- ni red izrednega zasedanja OZN. Dejal je, da pomeni določitev od- bora OZN, ki naj proučuje dogo- dke iz minule jeseni, kršitev načel OZN ter da je to »imperia-

listični manevar«. Če bi OZN za- res hotela proučiti položaj na Madžarskem, bi morali to opravi- titi uradni funkcionarji v sami deželi. »Imperialisti obdoljujejo Sovjetsko zvezo, da se vmešava v madžarske notranje zadeve, če- prav snujejo zahodne države v Egiptu in Siriji zarote proti on- dotnim vladam. V Alžiriji ubijajo ljudi, v Omanu streljajo na ne- oboroženo prebivalstvo.«

Provokatorska gonja

Prvi sekretar CK Združene de- lavske partije Poljske Wladi- slaw Gomulka se je v svo- jem govoru v Krakovu dotaknil nedavne stavke v Lodzu. Priob- čujev nekaj izvlečkov iz tega govora.

Po I. plenumu, po spremem- bah v notranji politiki so začeli sovražniki socializma in ljudske oblasti na Poljskem počenjati razne vratolomne politične spe- kulacije. Kmalu pa so se prepri- čali, da s temi spekulacijami ne bodo prišli na zeleno vejo. Polj- ska nikoli ne bo zapustila poti izgradnje socializma. Poljska gradi in bo gradila socializem, ker je edina pot, po kateri bodo prišle delovne množice do bolj- šega življenja, Poljska pa bo po tej poti razvila svoje sile.

Iz prakse izgradnje socializ- ma dosledno odstranjujemo vse tisto, kar je oteževalo njegovo uresničenje. Socializem sovražijo njegovi sovražniki ne zato, ker mislijo in govore, da je v njem malo demokracije. »Demokracija« je potrebna našim sovražnikom zato, da bi se laže borili proti so- cializmu.

Gomulka je potem rekel, da so na Poljskem uveljavljene ši- roke demokratične svoboščine, sovražniki socializma pa niso sprejeli svojega sovražnega odnosa do socializma. Gomulka je pripomnil, da je gospodarski položaj Poljske težaven, da pa deželi ne grozi gospodarska ka- tastrofa. Nekateri kapitalistični propagatorji so se zadnje čase zatekli h grobi provokaciji in izkoristili v ta namen divjo stavko tramvajskih delavcev v Lodzu. Odgovornost za to stavko zadeva v veliki meri direkcijo cestne že- leznice v Lodzu, ker je z oblju- bami vzbujala med delavci ilu- zije, ki jih ni mogla izpolniti. Pretežna večina delavcev ni ho- tela stavkati.

Do stavke sploh ne bi prišlo, da ni kakih 10% delavcev, ki so nasledili hujskačem, blokiralo tramvajске remize in zadrževalo tramvaje, da niso mogli iz njih. Varnostni organi so bili proti javni nezakonitosti skrajno ob- zirni. Ko so hujskači čez dva dni spoznali, da se ves delavski Lodz obrača proti njim, so klonili in delavci cestne železnice so se lahko vrnili na delo.

Toda že od prvih trenutkov

stavke so začele socializmu so- vražne radjske postaje na vse kriplje širiti provokatorsko pro- pagando. Govorile so o novem uporu poznanskega obsega v Lodzu, trdile so, da je dobila poljska vojska ukaz, naj prevza- me tramvaje in avtobuse, da se vojaške enote z bombami in sol- znilnim plinom na ulicah bore proti ženskam, da milica strelja čez glave stavekajočih, da je bilo med spopadom v neki ulici v Lodzu več ranjenih, ki so jih pripeljali v bolnišnico in da so tudi v drugih mestih Poljske izbruh- nile stavke v znak solidarnosti.

Kaj so hoteli doseči provoka- torji, ki so dali pobudo za to podlo akcijo? Hoteli so nahuj- skati ljudstvo, hoteli so pridobiti delavce drugih mest za to, da bi nastopili proti ljudski oblasti. To je ena izmed metod boja proti

Wladislaw Gomulka

socializmu. Cilj te metode je ohrabriti razne ostanke reakcije, slepiti ljudi, da se bo na Polj- skem nekaj spremenilo v duhu težej provokatorjev. Tem ljud- dem lahko rečemo, da se ne bo nič spremenilo. Socializem homo uresničevali vzlic njegovim so- vražnikom.

Poljski diplomatski stiki z Japonsko

Tokio, 21. avg. (AFP). Zuna- nje ministristvo je objavilo, da so v Tokiu ustanovili novo poljsko veleposlanstvo. Prvi sekretar ve- leposlanstva Jerzy Bryn je bil danes pri zunanjem ministru Fudzijami in mu izročil svoje poverljive listine.

Namesto pogajanj s predstavnik alžirskega naroda v smislu pri- poročil OZN so te predstavnike zahrbtno ujeli in vtaknili v zlo- glasne pariške zapore »Santé«

PROPAGANDA TUDI Z VOHUNSKIMI AFERAMI?

POLKOVNIK V CIVILU

(Od našega stalnega dopisnika) New York, avgusta.

Ko so konec julija izročili do- zdevnega polkovnika Ru- dolda Ivanoviča Abela sodi- šču in ga obtožili, da je devet let mojstrsko vohunil po ZDA, in ko so nekako ob istem času obsodili Mira Sobla in Ja- koba Oldema tudi zaradi vohun- stva ter je znani filmski produ- cent in skladatelj Boris Moros z dovoljenjem zveznega preiskoval- nega urada novinarjem sporočil, da je dve leti igral vlogo dvojnega obveščevalnega agenta ter delal za ameriško protivohunstvo, je nastalo tu vprašanje, kaj je treba pravzaprav ukreniti po vseh teh senzacionalnih odkritjih.

Dne 8. avgusta so pripeljali iz nekega taborišča v Hustonu v Te- xasu, kjer imajo zaprte ljudi, ki so prekršili predpise o priselje- vanju, priletnega, mršavega pri- pornika. Bil je bolj slabo oblečen, na glavi pa je imel panamski

klobuk s širokim in bleščočim trakom. Ljudje so zvedeli, da gre za »polkovnika v civilu«, osum- ljenega, da je celih devet let moj- strsko vohunil po ZDA, v katerih je živel kot dozdnevni fotograf in »umetnik« z ateljejem v Brook- lynu, stanoval pa je v nekem ho- telu v Manhattanu.

Abel je bil sicer videti zelo razburjen, vendar pa je bil pri- pravljen govoriti z novinarji in odgovarjati na njihova vprašanja. Tudi fotoaparatom se ni umikal. Govoril je, da bi bilo moč me- dnarodne stike boljše urediti. Pre- iskovalnim organom je sporočil, da je res sovjetski državljani, da je prispel v ZDA iz Sovjetske zveze, kjer bi moral imeti položaj polkovnika. O svojih poslih ni hotel mnogo govoriti, obdolžitve, da se je ukvarjal z vohunstvom, predvsem z jedrskim, pa ni ne priznal ne zanikal.

Na vprašanje novinarjev je odgovoril, da se je ukvarjal tudi z mikrofili »za posebne učinke«.

Pripovedoval je o stikih med ZDA in Sovjetsko zvezo, o katerih mi- slil, da so zelo slabi, da pa jih bi bilo moč zboljšati. Treba bi se bilo samo na obeh straneh bolj učiti tujih jezikov. Ko bi se ljudje v obeh deželah boljše razumeli, bi se tudi boljše sporazumeli. Go- vorili so tudi o tem, kakšno je zdaj življenje v obeh deželah. »Polkovnik« z značilnim panam- skim klobukom je rekel, da so v ZDA gmotne razmere dobre, da pa tudi v SZ niso slabe. Tega ali onega tam res ni, da pa je drugih stvari na pretek. Rekel je, da je največja razlika v številu hladil- nikov, ki jih je v Ameriki mno- go več.

Boris Moros, ki je v Hollywoo- du dobro znan, pa je na sestanku z novinarji povedal, da je bil zadnja leta dvakratni agent, da je vohunil za neko tujo deželo, v resnici pa podpiral FBI-ameriški protiovbeščevalni aparat. Boris Mihajlovič Moros je star 62 let in je filmski producent in sklada- telj, ki je bil kot mlad glasbe-

Za 55 milijard dinarjev potrošniških kreditov

● V letu dni so potrošniški krediti narasli za 29 milijard dinarjev ● Razna mnenja o liberalizaciji kreditov

Potrošniški krediti za nabavo industrijskega blaga, premoška in drugega, ki jih odobravajo Narodne banke in trgovskih podjetij, so narasli v letu dni za 29 milijard dinarjev. Konec junija so znašala potrošniška posojila skupno 55.799 milijonov dinarjev. To se pravi, da se je obseg potrošniških kreditov v enem letu podvojil.

Kakor je znano, odobravajo Narodna in ostale banke kredite za industrijsko blago, letne oddihe, popravila stanovanjskih poslopij in podobno. Vendar pa izkoriščajo večino kreditov, 96 odstotkov za nabavo industrijskega blaga, za vse ostalo pa samo 4 odstotke.

POTROŠNIKI KUPUJEJO ČEDALJE VEČ TEHNIČNEGA BLAGA

Nedvomno je na takšno naraščanje potrošniških kreditov vplivala predvsem mnogo boljše preskrba trga in čedalje večja izbira tako domačega kakor tudi uvoženega blaga. Proizvodnja industrijskega blaga za široko potrošnjo se je v prvem polletju povečala za 31 odstotkov, v istem obdobju pa smo uvozili znatne količine raznega tehničnega blaga (za katerega odobravajo posojila do dve leti) in pohištvo (tri leta), manj pa tekstilnega blaga (eno leto). V prvem polletju tega leta je prišlo to še bolj do izraza. Tako je kredit za nabavo tehničnega blaga narasel v letu dni za 10 milijard dinarjev, pohištva 22 milijard, tekstilnega blaga pa le za 7 milijard dinarjev. Vse to pričča, da kupujejo potrošniki na kredit več trajnejšega blaga, kot so razni električni stroji za gospodinjstvo in podobno.

Zanimivi so tudi naslednji statistični podatki: Od skupno izkoriščenih kreditov odpaše največ na Srbijo — 46 odstotkov, na Hrvaško 22 odstotkov, Slovenijo 7 odstotkov, BiH 16 odstotkov, Makedonijo 6 odstotkov in Črno goro 3 odstotke. Če pa izračunamo, koliko je vsak prebivalec po-

vprečno zadolžen — jugoslovansko povprečje znaša 3000 dinarjev — potem je na prvem mestu Črna gora, kjer pride na prebivalca povprečno 3430 dinarjev, na zadnjem mestu pa Makedonija z 2260 dinarji na prebivalca.

KAJ BI BILO TREBA UKRENITI

Ze delj časa razpravljajo pri nas o nadaljnji liberalizaciji potrošniškega kredita. Stevilni potrošniki se namreč pritožujejo, da jim dosedanja način odobranja kreditov ne ustreza in da je preveč zamotan. Predlagano je bilo, naj bi ukinito vse omejitve za nakup blaga in naj bi bila za odplačilo kredita odločilna samo višina posojila. V tem primeru bi po-

trošniki po svoji želji kupovali blago. Predstavnik Narodne banke pa so mnenja, da bi se posojila še povečala, če bi razširili liberalizacijo kreditov.

Omenti moramo, da podatki, ki smo jih navedli, le približno držijo. Gre namreč za to, da so posojila odobrena za določene namene, da pa jih ljudje ne izkoriščajo zmeraj v te namene. V zadnjem času se je dokaj razširil pojav, da kreditne čke prodajajo ali odstopijo trgovcem ob določenem »rabatu« (do 10 odstotkov). To delajo v glavnem ljudje, ki iz kakršnih koli razlogov potrebujejo gotovino. Porabo kreditnih čekov je težko kontrolirati, ker jih trgovska podjetja obračunavajo kot gotovino. Potemtakem določeno število uporabnikov kreditov že tako kupuje na kredit to, kar želijo. Zato bi bilo treba poiskati drug izhod. Namesto omejitve v odplačilu kreditov bi bilo morda boljše misliti na popolne liberalizacijo glede nakupa industrijskega blaga ter določiti mejo, do katere je moč izdajati blago na kredit. To mejo bi bilo treba vsekakor prilagoditi razpoložljivim blagovnim skladom in drugim gospodarskim poročem. Takšen način bi olajšal delo organom, ki izdajajo kredite, potrošniki pa bi lažje prihajali do njih in jih svobodneje uporabljali.

MALA STATISTIKA Stanovanjski sklad v Jugoslaviji

● Velikost stanovanjskega sklada v Jugoslaviji lahko le cenimo, ker še ni bilo celotnega popisa stanovanj; ta bo predvidoma po letu 1960. Pred osmimi leti so sicer natančno popisali stanovanja, toda le v mestih in industrijskih naseljih, ne pa na deželi. Razen tega se je od takrat mnogo zgradilo, tako da so tedanji podatki, neizodstni. Izpopolnjeni s podatki o bivalstvih na deželi iz leta 1951 ter s sprotno statistiko o dokončanih stanovanjskih hišah pa dajo oceno, ki je važna za presojo stanovanjskih razmer v celoti.

● Konec leta 1956 je bilo v Jugoslaviji 3.544.000 stanovanj, v Sloveniji pa 386.000. Njihovo število se je povečalo v državi od leta 1955 za 37.000, v LRS pa za 4000.

Vsa stanovanja v Jugoslaviji merijo 66 milijonov kvadratnih metrov in v LRS 17 milijonov kvadratnih metrov.

● Medtem ko so gradili še pred leti manjša stanovanja, se je sedaj njihova površina nekoliko povečala. Povprečno stanovanje v Jugoslaviji je merilo leta 1950 40,9 kvadratnih metrov in v Sloveniji 42,3 kvadratnih metrov, a sedaj meri v državi 3,463.000 stanovanj. V sedmih letih se je torej njihovo število povečalo za 200.000, država pa se je povečala s presežkom rasti nad smrtnimi primeri za 1.900.000 ljudi. V istem času se je poročilo 1.200.000 parov.

● Tako je prišlo po oceni konec leta 1956 na eno stanovanje v Jugoslaviji po 4,9 osebe ali praktično ote, mati in trije otroci. Ta kvocient je znašal v Sloveniji le 3,9 ali eno osebo manj.

● Medtem ko se je število oseb v eni družini v vsej državi dvigalo in prešlo od 4,7 v l. 1950 na 4,9 v l. 1956, je ostalo v Sloveniji vsa leta nespremenjeno, ker pri nas naravni prirastek ni znaten.

● Najbolj naseljena so stanovanja v Makedoniji, kjer živi v enem stanovanju povprečno 6,3 ljudi, in v Bosni in Hercegovini, kjer jih je 5,7.

● Kljub veliki stanovanjski izgradnji — torej stanovanja v vsej državi — razen na Hrvaškem in v Sloveniji — bolj obljubna, kakor so bila pred sedmimi leti.

● Isto pokaže podatek, koliko stanovanjske površine pride na 1 prebivalca. Pri tem ni misljena sobna površina, temveč vsa površina enega stanovanja, kjer so razen sobi upoštevani tudi kuhinja in drugi pomožni prostori.

● Povprečno je odpadlo v letu 1956 na enega prebivalca v Jugoslaviji 8,8 kvadr. m, a v Sloveniji 11,1 kvadr. m. V tem se je položaj v Sloveniji nekoliko izboljšal, ker ima sedaj prebivalec povprečno 0,20 kvadr. m površine več kot jo je imel l. 1950, medtem ko je v vsej državi položaj prav obraten: tam ima za 0,20 kvadr. m manj površine kakor pred sedmimi leti.

● Najbolj neugoden je položaj v Bosni in Hercegovini, kjer odpaše na enega prebivalca komaj 5,7 kvadr. m (l. 1950 5,8 kvadr. m), položaj pa s je precej poslabšal tudi v Makedoniji. Tam znaša zdaj povprečna stanovanjska površina na eno osebo 6,7 kvadr. m, medtem ko je pred sedmimi leti 7,0 kvadr. m. Enako sta precej nazadovani v tem pogledu LRS: bila (od 9,3 kvadr. m na 9,0 kvadr. m) ter Črna gora (od 6,9 kvadr. m na 6,5 kvadr. m), medtem ko se je v LR Hrvaški skoraj ohranilo ravnotežje med zgradnjo ter naraščanjem števila prebivalstva (prej 10,2 kvadr. m, zdaj 10,1 kvadr. m).

Tudi za motorje je moč dobiti kredit. — Na sliki: Takole nastaja Tomosov moped

rat za srednje in kratke valove, ki je spričo dostopne cene primeren za širok krog potrošnikov. Prihodnje leto pa pošlje na trg podoben radioaparati na baterijski pogon za tiste kraje, ki še niso elektrificirani. Ze letos bo »Radioindustrija« izdelala prvih 200 televizijskih sprejemnikov, ki jih pričakujejo na trgu spričo nagelega razvoja televizije z velikim zanimanjem.

Zivahna gradbena dejavnost je spodbudila industrijska podjetja, da so začela izdelovati celo vrsto praktičnih in sodobnih potrebščin, ki bodo pocenile graditev ali omogočile, da bodo nova poslopja in drugi objekti bolj opremljeni. Opekarna »Zagorka« je že poslala na trg več novih tipov votle opeke in večjih montažnih delov, ki pomenijo, ker so lahki in trdni in ker imajo dobre lastnosti glede toplotne in zvočne izolacije, znaten napredek v industriji gradbenih potrebščin. Tovarna »Radnik« v Zagrebu izdeluje za graditelje novih objektov okenske zastore iz aluminija, ki so trpežnejši in lažji od lesenih. Tovarna »Jugokeramika« v Fojatnu je za začela izdelovati barvne ploščice za oblaganje sten in barvne sanitarne naprave. Tudi nova stanovanja, pisarne, šole in druge objekte bomo lahko bolj sodobno razsvetlili z novimi vrstami neonskih cevi po 15 do 65 W, ki jih izdeluje Tovarna električnih žarnic v Zagrebu.

NOVO NA NAŠEM POTROŠNEM TRGU

MNOGO NOVIH IZDELKOV za potrebe sodobnega gospodinjstva

Naš trg je zadnje mesece obogatilo mnogo izdelkov za široko potrošnjo, za potrebe sodobnega gospodinjstva ali za zadovoljitev čedalje bolj razvitih osebnih potreb ljudi. To je delno posledica uvoza potrošnih predmetov, ki je dosegel zadnje, čase znaten obseg, hkrati pa tudi naporov naše domače industrije, da zadovolji zelo dinamične zahteve trga.

NAJVEČJE POVPRASEVANJE PO ELEKTRIČNIH APARATIH

Električni aparati za gospodinjstvo, po katerih je zdaj zelo veliko povpraševanja na trgu, prihajajo v čedalje večjem številu iz domačih tovarn, prihodnje leto pa bo takšnih izdelkov še mnogo več. Tovarna »Elektron« v Samoboru, ki se je že uveljavila z zelo racionalnimi električnimi lonci za peko, bo v kratkem poslala na trg električne aparate za segrevanje vode (bojlerje), prikladne za gospodinjstvo, dalje stenske grelce, ki ogrevajo prostore z infrardečimi žarki, kombinirane peči za kopalnice na elektriko in premog, več tipov električnih grelcev, avtomatične električne likalnike in druge izdelke.

PRVIH 200 NAŠIH TELEVIZORJEV

»Radioindustrija« Zagreb je poslala na trg majhen radioapa-

rat za srednje in kratke valove, ki je spričo dostopne cene primeren za širok krog potrošnikov. Prihodnje leto pa pošlje na trg podoben radioaparati na baterijski pogon za tiste kraje, ki še niso elektrificirani. Ze letos bo »Radioindustrija« izdelala prvih 200 televizijskih sprejemnikov, ki jih pričakujejo na trgu spričo nagelega razvoja televizije z velikim zanimanjem.

Zivahna gradbena dejavnost je spodbudila industrijska podjetja, da so začela izdelovati celo vrsto praktičnih in sodobnih potrebščin, ki bodo pocenile graditev ali omogočile, da bodo nova poslopja in drugi objekti bolj opremljeni. Opekarna »Zagorka« je že poslala na trg več novih tipov votle opeke in večjih montažnih delov, ki pomenijo, ker so lahki in trdni in ker imajo dobre lastnosti glede toplotne in zvočne izolacije, znaten napredek v industriji gradbenih potrebščin. Tovarna »Radnik« v Zagrebu izdeluje za graditelje novih objektov okenske zastore iz aluminija, ki so trpežnejši in lažji od lesenih. Tovarna »Jugokeramika« v Fojatnu je za začela izdelovati barvne ploščice za oblaganje sten in barvne sanitarne naprave. Tudi nova stanovanja, pisarne, šole in druge objekte bomo lahko bolj sodobno razsvetlili z novimi vrstami neonskih cevi po 15 do 65 W, ki jih izdeluje Tovarna električnih žarnic v Zagrebu.

NOVE TKANINE

Mnoge tehnične novosti v tekstilni industriji, ki so bile nedavno znane samo v tujini, letos uporabljajo tudi naše tekstilne tovarne. Najvažnejše nove lastnosti tkanin, ki jih zdaj izdelujejo doma ali ki pridejo na trg prihodnje leto, so odpornost proti mehkaniju in vlagi. Dve zagrebski to-

V našem gospodinjstvu se je uveljavil parni lonec ekonomne

varni »Nada Dimić« in tovarna za bombažno industrijo sta začeli uvajati nov način apature za bombažne in tkanine iz celuloznih vlaken ter drugih snovi, tako da se iz njih narejene tkanine skoraj sploh ne mečkajo. Razen tega sta povečali proizvodnjo ženskih bluz, kopalnih oblik ter drugih pletenih izdelkov iz perlonu in drugih sintetičnih vlaken.

ZA GOSPODINJSTVO IN PREHRANO

Kemijska in živilska industrija si prizadevata, da bi pomagali izpolniti zelo važno nalogo, namreč olajšati delo ženi ter zboljšati prehrano in higieno v naših gospodinjstvih. Več tovarn izdeluje najnovejša pralna in čistilna sredstva, ki znatno olajšajo delo gospodinjstvom. Tovarna »Saponia« v Osijeku je začela izdelovati zobno pasto s primesjo posebne snovi, ki kakovost paste znatno zboljša. Tovarna »Kutrilin« že pošilja na trg posebno kemikalijo za impregniranje tkanin, ki bo omogočila, da bodo lahko potrošniki sami impregnirali družne plašče in druga oblačila, tako da jim voda ne bo mogla do žilvega.

PRED OTVORITVJO MEDNARODNEGA SEJMA V NOVEM SADU

Kmetijstvo v ospredju

Dne 24. avgusta bodo odprli v Novem Sadu kmetijski sejem, ki obeta prekositi vse dosedanje

Osnovni cilj novosadskega kmetijskega sejma bodo kupčijske pogodbe večjega obsega, ki bodo tudi spričevalo za tistega, ki bo želel dobiti največ priznanja. Da bi bil trgovinski efekt sejma čim večji, so na letošnjem sejmju poskrbeli tudi za nevsakdanjo zanimivost: ves čas sejma bodo poslovale kupoprodajne avkcije. Razen obrazcev s ponudbami in cenami bodo interesantom na ogled tudi vzorci razstavljenega blaga.

Dejstvo, da sejem predstavlja najpopolnejše ogledalo naše kmetijske in industrijske proizvodnje, bo na sejmju tudi v propagandnem smislu prikazan razvoj naše gospodarskega življenja, ki beleži z vsakim letom vedno večje uspehe.

DO TRIGLAVA OD DJEVDJELIJE

Ze v prvem paviljonu, ki bo nosil značilen naslov: »Od Triglava do Djevdjelije in od Hrgoša do Ulcinja«, bodo prikazani dosedanja uspehi, nadaljnje možnosti našega kmetijskega razvoja, perspektive za prihodnost itd. Vsaka dežela bo prikazana z njenimi posebnostmi, s proizvodnimi možnostmi in z uspehi, ki bodo na svojevrsten in razumljiv način tudi razloženi.

Z napredkom našega kmetijstva bo tudi strožji kriterij razstavljenih predmetov. Še več: na razstavišče ne bo mogel prav vsakdo, ki bi želel ponuditi svoje prideleke. Kakovost je imela tukaj besedo in le dobro blago si je utrgo pot na razstavišče.

Na sejmju si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi 540 glav go-

vedi, od tega 120 glav iz drugih držav, več sto plemenskih svinj, 70 konj, več sto ovac itd. Vsa žita, govedo, konje in drugo, katerih gospodarji so želeli, da jih razstavi, je predhodno pregledala strokovna komisija in šele po njeni privolitvi so se jim odprla razstaviščna vrata.

Domača industrija bo imela na sejmju močne tekmece: konkuriralo ji bo 162 inozemskih podjetij. Tudi preprosti pastirji bodo na sejmju našli konkurenta. Sarajevsko podjetje »Elektroprojekt« bo na nazoren način prikazalo prednost žičnih električnih ograj za živino.

Sejem bo vseboval več posvetovanj kmetijskih strokovnjakov in razstavljalcev. Zaključni dan sejma pa bo imel na sporedu tudi razglasitev zmagovalcev in nagajencev.

si, ki so Dunjo poznali in so utegnili, so prišli minulo soboto na Zala, da se na tem zadnjem človekovem domovanju poslovijo od nje. Mnogo je bilo teh njenih prijateljev, tovaršev in znancev, še več jih je bilo pa nekje na Dolenjskem, na Štajerskem, ki niso zmogli poti v Ljubljano. Ostali so na svojih domovih in obujali spomine na mlado partizanko, ki je vsa drobna in skromna tako rada prihajala v njihove hiše, da skromno, kakršna je bila sama, pove veliko lepega o borbi dobrega z zlom.

Dunja je bila njena beseda: veliko vere v zmago, v življenje, veliko ljubezni do preproste človeka in sovrastva brez meja do prihajajočega.

Bilo je leta 1944. Šest dni pred praznikom AFŽ. Vsa zakrbljena je Dunja prišla do Naceta, do nekakšnega takratnega »pisatelja« na hitro roko skuhanih skečev.

»Nace, skeč potrebujemo!« Dunja je potrebovala skeč. »Samo šest dni pred praznikom AFŽ. Skeč, ki naj govori o naši ženi, o njeni pripravljenosti za najhujše žrtve, o njenem človekoljubju in o ljubezni. In ta skeč je zahtevala od človeka, ki ni bil nikoli pisatelj, želela, da bo napisan v dveh dneh, ker je Dunja potrebovala štiri dni za vajo. Od pisateljev je bila na izbiro le Klopčičeva »Mati« in nič drugega. Večina njih se takrat iz neznanih vzrokov ni lotela teh igrice, po katerih je mladina hlastala v vaseh.

»Dunja, preveč zahtevaš.« Sicer dobrušna in vedno prijazna partizanka Dunja je brez popuščanja pogledala »pisatelja«.

»Pomagala Ti bom! In pogledaj...« — Iz svoje aktivistične torbice je le na pol potegnila zavojček dvajsetih hrvaških cigarec.

»Ko bo skeč končan...« se je nasmejala.

Tako sta dva človeka, ki ju je združil narodnoosvobodilni boj in ki nista nikoli stremela postati pisatelja, začela s pisanjem skeča za praznik žena v letu 1944.

Ni šlo. Začetek je bil ves grčev. Ure so tekle in zahtevale od človeka tisočkrat več, kot pa je zmogel. Z Dunjo sva sedela na klopi pred revno hišo na Dolenjskem in molče stremela v zvezdnato nebo. Za eno urico sva pozabila na skeč in se razgovarjala o ljudeh, ki bi lahko bili ljudje najinega »nesrečnega skeča«. Zavedala se tega seveda nisva.

Dunja je pripovedovala, kako se je seznanila z neko ženo, katere sin je bil v partizanih. K tej ženi je nekoga popoldneva prišel in se zatekel

pod njeno streho ranjen belogardist, mlad kmečki fant. Zaprošil jo je pomoči. Hude ure je takrat preživela ta partizanska mati in se šele po daljšem premišljevanju odločila, da mu pomaga. Dva tedna je preživel pod njenim krovom, in ko je toliko okreval, da je bil zmožen za pot, se je odločila, da ga spremi do njegovega doma. To je storila tudi zaradi govoric, ki so vedele povedati, da je njen sin partizan padel nekje v tisti vasi, od koder je bil mladi belogardist doma. Tako je le topla poletna noč videla starejšo ženo in mladega moža, ki sta oprezno iskala skrivna pota, da sta prišla v zaželeno vas, rojstni kraj belogardista.

Tamkaj je bila partizanska mati priča sreči belogardistične matere, ko je že v na pol žalovanju nenadoma sprejela svojega sina. Beseda je iskala besedo in morda tudi pojasnitve, kako je bilo takrat, ko je padel sin partizanske matere v tem kraju. Vse je ostalo v temi in zavozlano. Nearečna mati ni nič zvedela, in ko se je v poznem popoldnevu hotela posloviti, je prišla na dan huda nesnica: njen sin je ležal ranjen prav v tem domu, pod katerega krov je vrnila mladega belogardista. Ležal je hudo ranjen in je imel visoko vročino. Zejen je bil in nenehoma je prosil vode.

Belogardistična mati je vedela, da bi mu škodila in da bi bila mrla voda nevarnost za življenje. Zmagalo je vse tisto, kar so jo učili: sovrastvo do partizanov. Skrivaj je ponudila bolniku ledenozrno vodo.

Naslednji dan je umrl. Kdo je bil kriv mladeničeve smrti? Voda ali rana? Oboje? Belogardisti si tega ni jemala k sru, šele ko ji je vrnila kmetijska-partizanka ranjenega sina, je kes začel trkati na njeno vest. Ob slovesu se ni mogla premagati. Izpovedala se je in tako sta stali dve materi, partizanska in belogardistična, na razpotoji. Bred brez sta odšli na pokopališče in tamkaj obstali ob kotnjakopnem grobu.

Zalost, kes, obtožbe, molitve, vse skupaj je bilo takrat združeno ob sveži gomili.

grehu, ki je bil storjen v daljni kmečki vasi. Dunja je vse to pripovedovala človeško, brez vsake sentimentalnosti in še daleč od črno-belega.

»Dunja!« — »Ali razumeš, dve materi, vsaka s svojim sinom, vsaka s svojim svetom!« — »Dunja, ali ves kaj si pravkar povedala? Dala si snov za najin skeč, dala mu bova naslov »Dve materi!« — Dunja se je olajšano nasmejala. — Prst pred nosom sem imela, a vendar nisem znala zagrabiti!«

Nace je začel pisati. Dunja ga je popravljala. »Ne toliko patosa, saj kmečki ljudje vendar ne govore tako, bolj pristni so in resnični.« — Dunja ni bila narejena človek; življenje je jemala takšno, kakršno je bilo. Nikoli ni hotela biti zlagana. Skušala je doumeti vse, pa če je bilo še tako črno. In ko je doumela, je znala najti tudi spravnost in pravico. Brez zagrizenosti, zgolj s človekoljubjem in resnico, ki ji ni šla nikoli iz srca.

Skeč je počakal svoj rojstni dan. V šestih dneh je bil napisan in »naštudiran«. Igrali so ga v neki gorjanske vasi. Glede in poslušala so ga partizanska in belogardistična matere. Vse so imele solze v očeh. Vse je prevzelo tisto človekoljubje, tista plemenitost, isto veliko odpuščanje in ves kes. Vse to pa je bila Dunja, ki je dala v kar se le da nerodno napisan skeč samo sebe. Velikega človeka narodnoosvobodilnega boja.

S poslavljajočim se poltetjem se je poslovila od nas tudi Dunja. Šla je tako, kot odhajajo skromni ljudje. Mi pa smo izgubili spet enega otroka tiste velike dobe, ki so jo znali ostvariti je taki ljudje, kakršna je bila nepozabna Dunja.

Tako je bila zvezdnata noč še enkrat priča

Jože Bon

V. K.

Drugi republiški festival kmetijskega strojništva v Celju

Tekmovalo bo 25 skupin iz vse Slovenije

Jutri bo v Celju začetek II. republiškega festivala v kmetijskem strojništvu LRS, ki ga prireja kmetijsko tehnična komisija glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije v okviru gospodarske razstave «Celje 1957». Festival bo trajal tri dni.

Za tekmovalje v traktorskem oranju, spretnosti vožnje in strojno kmetijski teoriji se je prijavilo 25 skupin — 75 najboljših traktoristov iz naše republike. Drugi festival bo po obsegu precej večji kot prvo republiško tekmovalje traktoristov lani v Ptuj.

Prvi dan festivala bo konkurenca Društva traktoristov in kmetijskih strojnikov. Tu bodo obravnavali najvažnejše probleme izkoriščanja kmetijske mehanizacije pri nas, nadalje odnos do mehanizacije (čuvanje, nega, rentabilno izkoriščanje in podobno), o servisni službi, rezervnih delih, priključkih in še o nekaterih važnejših vprašanjih. Posebno pozornost bodo posvetili tudi vlogi traktoristov na vasi.

Tekmovalje v vseh disciplinah bo na posestvu kmetijskega gospodarstva Lava v soboto, kjer so priprave že zaključene. Prava prav bo tekmovalje v Celju še bolj zanimivo zato, ker bo moral tu celjski okraj braniti naslov republiškega prvaka za skupino in posameznika. Na nedavnem okrajnem tekmovalju je bilo videti, da so se Celjani — zmagovalci lanskega leta — za to temeljito pripravili. Omenjenega tekmovalja so se udeležili tudi zastopniki «Steyerwerka» iz Avstrije in podelili traktoristu celo dve nagradi.

Naslednji dan, to je v nedeljo bo v dopoldanskih urah skozi Celje sprevod s kmetijskimi stroji — pregled kmetijske mehanizacije celjskega okraja, izvršene na strojne skupnosti iz najvažnejših kmetijskih področij. Po sprevodu bodo na Lavi demonstracije z različnimi kmetijskimi stroji, nato pa objava rezultatov tekmovalja in razdelitev priznanj.

Ob 15. uri (v nedeljo) bo na Lavi še začetek tekmovalja mladih združnikov iz celjskega okraja in sicer v košnji in grabljanju. Seveda bodo tudi tu upo-

rabljali stroje. Tekmovalo bo 50 mladincev in mladink.

Po vsem sodeč bodo prireditve v Celju imele karakter ekonomske manifestacije. F. R.

Ing. Miloš Obradovič

Bo surovin dovolj za vse leto?

Pomanjkanje surovin proti koncu leta lahko zmanjša letošnje uspehe v proizvodnji in pri povečanju storilnosti

Podjetja mariborskega okraja so bila letos bolj preskrbljena z uvoženimi surovinami kot lani. To se je poznalo v proizvodnji. Čeprav doslejšnja letošnja industrijska proizvodnja v povprečju nekoliko ustreza minulim mesecem, so pri nekaterih podjetjih precejšnje izjeme. Nekateri delovni kolektivi, ki so v letnih načrtih predvideli manjšo proizvodnjo, kot dopušča zmogljivost obratov, ker so računali, da bo preskrba z uvoženimi surovinami podobna lanskim, so v prvem polletju presegli polovico letnega proizvodnega načrta. To so dosegli z večjim izkoriščanjem razpoložljivih zmogljivosti in z ustrežnejšo zaposlitvijo že zaposlenih delavcev — torej z večjo storilnostjo. All obratno — boljša preskrba s surovinami je pospešila povečanje storilnosti.

Za večjo proizvodnjo so delovni kolektivi porabili tudi več surovin. To je bilo možno, ker so dobili večjo količino surovin, ki je bila predvidena za vse leto, vnaprej in ne sproti za vsak mesec. Toda letošnja potreba su-

rovin trošiti bolj enakomerno. Neizogibna posledica bi bila: proizvodnja bi se zmanjšala. Če ne bi hoteli dovoliti, da bi se zmanjšala storilnost v podjetju, bi morali omejiti tudi število zaposlenih. Pri odpuščanju zaposlenih pa morajo upoštevati potrebe v prihodnjem letu, zato se ne morejo popolnoma prilagoditi sedanji zalogi surovin. J. P.

Polje v poletju

MNENJE GOZDARSKEGA STROKOVNJAKA INŽENIRJA OBRADOVIČA

POMEN ŽAJBLJA ZA KRAS

Šef sekcije za pogozdovanje in melioracijo Krasa v Novi Gorici sodi, da bi z nasadi žajbljevega grmičevja uspeli hitro ustvariti pogoje za melioracijo in pogozdovanje kraških goličav

Nova Gorica, avgusta. — Inženir Miloš Obradovič, šef Sekcije za pogozdovanje in melioracijo Krasa pri tukajšnji okrajni gozdni upravi, se že 22 let intenzivno ukvarja s proučevanjem geoloških razmer na Krasu in možnostmi za hitrejšo pogozdovanje goličav. Meni, da bi bilo mogoče z nekaterimi ukrepi doseči hitrejšo sadovo pri pogozdovanju ter hkrati občutneje zboljšati življenjske pogoje Kraševcev. V zadnjem času se ukvarja z možnostmi za gojenje žajbljevega grmičevja. Gre za rastlino, ki po njegovem lahko hitro pripomore k melioraciji Krasa, omogoči razvoj čebelarstva ter s tem poveča dohodek revnega kraškega prebivalstva.

Žajbelj je rastlina, ki uspeva tudi v veliki suši, uspešno klijuje vetrovom in burji; zlasti pa je važno to, da široke in razraščene korenine pozejejo globoko v zemljo. Gost in dober humus, ki tako nastane, tvori najvažnejšo osnovo za pogozdovanje. Zraste do pol metra visoko, cvete pa kar 30 do 40 dni. Žajbljevo cvetje nudi idealno pašo čebelarjem, ki bi se lahko precej dalj časa kot sedaj pasle doma ter jih ne bi bilo treba več voziti na pašo drugam.

Inženir Obradovič sodi, da bi bilo čebelarstvo na Krasu moč v kratkem času in brez večjih stroškov zelo razviti. Na hektaru žajbljevega cvetja pridobijo v

ugodnih letinah od 600 do 700 kg medu. Če bi denimo od skupaj približno 19 tisoč hektarov kraških goličav v obeh primorskih okrajih, samo tisoč hektarov posadili z žajbeljem, bi za prodani med dobili po sedanjih cenah okoli 70 milijonov dinarjev. Dohodki prebivalstva bi se hitro povečali. Morda je pri tem zanimivo spomniti, da grmičevje nudi bogato pašo povprečno vsako tretje leto.

Mimo teh neposrednih gmotnih koristi bi bilo, kot že omenjeno, s sistematičnim gojenjem žajbljevega grmičevja mogoče tudi precej pospešiti pogozdovanje Krasa. Drevesa črnega bora bi sadili na večje sloje humusa ter bi se zato laže in v večjem številu prijala. Marsikje bi potem uspelo pogozdovanje s sejanjem črnega bora, ker žajbelj znatno zboljša zemljišče in zaščiti nežne sadike črnega bora. Sedanji način pogozdovanja je bolj počasen, saj so na primer v Slovenskem Primorju v približno 103 letih sistematičnega pogozdovanja posadili vsega okoli 10.000 hektarov kraških goličav.

Predloga inženirja Obradoviča bi ne bilo nemogoče uresničiti. Za to obstajajo vsi zemljepisni in vremenski pogoji, treba bi bilo zainteresirati le še prebivalstvo ter si zagotoviti pomoč in sodelovanje gozdarske službe in drugih pristojnih organov. Žajbelj uspeva v višini do 1100 metrov nad morjem ter bi se torej prav gotovo prijel tudi na precej nižjem slovenskem Krasu. Sicer pa samorodni žajbelj uspeva v Devinu pri Trstu, se pravi blizu našega Krasa, kjer so temperature nižje, burja pa pogostejša in močnejša kakor na slovenskem Krasu.

Manjše količine semena doma-

čega žajblja je pred sedmimi leti prinesel na naš Kras iz Senja v Hrvatskem Primorju priznani gozdarski strokovnjak ing. Vladimir Beltram. Tri do štiri hektare ga je posejano na Fajti hribu nad Renčami, nekaj semen pa so porabili tudi v koprskem okraju. Inženir Obradovič bo poskušal letos nabaviti 20 kg semen, ki bi ga spomladi posejati v nekaj drevesnicah. S prvimi sadikami, ki bi zrastle v približno dveh letih bi lahko na slovenskem Krasu začeli široko in organizirano akcijo za ureditev velikih plantažnih nasadov žajbljevega grmičevja. S tem bi samo nadoknadili tisto, kar je bilo v preteklosti zamujenega.

Pobude inženirja Obradoviča so se že z zanimanjem in zavzetostjo oprijeli čebelarji, ki so pri Okrajni združni zvezi osnovali poseben odbor, ki naj bi skrbel za razvoj in napredek čebelarstva na slovenskem Krasu. M. D.

Velika pomoč delavskemu svetu

V Železarni Store so lani avgusta ustanovili po vseh obratih posvetovalna telesa. V njih sodelujejo razen članov delavskega sveta še zastopniki sindikalnih odborov, organizacije ZKS, LMS, obratovodje in mojstri. Naloga posvetovalnih teles je v tem, da med zasleditvi delavskega sveta seznanjajo delavski kolektivi o problematiki podjetja.

Na sestankih, ki so zelo pogosti, so razpravljala o proizvodnji, kakovosti proizvodov, delovni disciplini, o uporabi zaščitnih sredstev, o zmanjšanju obratnih nezdod, razen tega pa so razpravljali o gradivu, o katerem je potem razpravljali delavski svet. Ker so na telesa svoj namen, naj bi bila tudi v bodoče naloga delavskega sveta, ZKS in sindikata, da njihovo delo še bolj utrdi in uveljavlj.

Grobišče talcev s spomenikom žrtvam zadnje vojne v Ljubnem na Gorenjskem

STRELI pred šestnajstimi leti

Dne 24. avgusta 1941. leta so v Ljubnem na Gorenjskem padli prvi talci v gorenjskem kotu. Zato praznujejo v Ljubnem in ostalih krajih bivše občine Podnart ta dan svoj občinski praznik.

Toplo poletno jutro. Pometena dvorišča. Poti med hišami so urejene in prazne. Nad vasjo diha prazničnost. Nedelja v gorenjski vasi. Na videz ko da ne bi bilo okupatorja v deželi.

S ceste pod vasjo se nenadoma začuje rop avtomobilskih motorjev. «Od Gobovc sem se slišijo avtomobili.» «Ne bo držalo.»

Toda zmeraj močnejše renčijo težki Diesel-motorji.

France se je nehote spomnil na čevljarje, ki so jih Nemci včeraj pobrali in odpeljali. Misli so mu zastale kot pred čudno uganko in vprašujoče se je zadržal v brata.

«Ti, pa jih vendar ne bodo postrelili?» «Ah kaj, kar tako se pa tudi ne strelja!» Na ovinku se najprej prikaže majhen odprt avtomobil, v njem pa gestapovske kape z mrtvaškimi glavami. Za njim se motajo izza sadnih dreves veliki avtobusi.

Počasi in nerodno lezejo v klanec. Zajamejo prav vso cesto in veje, ki grabijo strelne avtomobile, se lomijo in padajo pod kolesa. Kokoši preplašeno begajo pred njimi čez cesto. Med hišami ropot motorjev še močnejše odmeva. Za avtobusi se dvigajo ogromni oblaki prahu. Kakor kipi sedijo za okni drug za drugim policisti. Izpod teklekih čelad nepremično zrejo mrki pogledi. Prusi mislijo, da so bogovi. Sredi med njimi pa sedi človek v srajci, gola glava, s trudnim pogledom.

«Miha,» Francetu je beseda zastala v grlu.

V drugem avtobusu spet vojaki in med njimi tudi človek brez obrambe, enako v tretjem, četrtem in petem.

Avtomobili so se ustavili nekje pod cerkvi. Moreča tišina je legla na vas, le ga krv.

vrabec na hišnem žlebu je kričal. V sobo je prihitela vsa razburjena sestra. Pravi, da jih bodo najbrž obesili, saj je videla, s kakšno naglico postavljajo pred gasilnim domom drogevo. Pečnikovega Tina so naglani ponje v gozd. Tudi Miha je z avtomobila Arneževi Tinci s prstom pokazal Debele vrvi čez prsa, ki so ga priklepale v glavo. Potem je sestra zapustila sobo. Vrata za njo so tiho zajela. France je slišal njih otožni glas, potem so obstala kot njemu misli. Obrnil se je k bratu. Oba sta molčala. Moreče vzdrušje kot pred nevihto je seglo v sleherno hišo.

Tedaj je kot strela z jasnega udarila salva. Srce vsakega vaščana je zadržalo. Iz hiš in dvorišč se je izvil jok kot odmev strelav. Trem salvam so vrnile jek zaloške pečine, trikrat je kriknil jok žena in otrok proti nebu. Potem je počil še samokres. Odrzana povelja. Zaropotali so stroji, avtomobili so se odpeljali in sredi vasi so obviseli in obležali mrtvi ljudje.

Vaščani so se izogibali nesrečnemu mestu. Le kdor je čutil do njih posebno navezanost, jih je obiskal. Z odkritimi, sklonjenimi glavami so se poslavljali od njih.

France med postreljenimi ni imel prijatelja, toda poznal jih je. Posebno v teh urah je čutil, da so ljudje njegove krvi.

V prvih popoldanskih urah je torej šel tam mimo. Sonce je pripekalo z vso silo. Cesta in zidovi so kar žareli. Sparjeno ozračje je bilo nasičeno z neprijetnim vonjem po človeški krvi in mladem smolnatem lesu.

Prvi drog je bil prazen. Zraven je ležal v travi Miha, kakor da bi zaspal. Toda dva velika madeža iz dveh ran sta namakala belo srajco. Iz odprtih, skoraj nasmejanih ust se je preko vratu motno svetila vijugasta krv.

V zadnjem hipu življenja je s krvnik. Se enkrat je s pogledom objel sklo-

vavimi prsti zagrabil šop trave. Pravili so, da edino njega niso privezali h kolu. Pono, s tem je visel Feliks, prav tak, kakršnega so vzeli iz delavnice. Še predpasnik je imel. Roke je imel zvezane na hrbtu in privezane k drogu. Tudi nogi je imel zvezani. Debele vrvi čez prsa, ki so ga priklepale k drogu, so se mu globoko zajedle v telo. Globoko sklonjena glava, dolgi krasni črni lasje mu zakrivajo neobrit obraz. Okrog ust se pase po krvi roj muh.

«Poglejte, tukaj jo imam, v zemlji sem jo našel,» je pokazal kos vrnice Mihov oče komaj posušile. V sredini je visel Bizjakov. Njega so pripeljali iz zapora. Na shujšanem obrazu se mu je poznalo, da je veliko pretrpel.

Katrica je objemala Toneta, ki je bil kot sveča zrvan in privezan h kolu. Še zmeraj je imel napeta prsa kot v pričakovanju smrti. Veš dan je žena ob njem in popolnoma je onemogla. V bolosti pritiska svoj obraz k njegovemu. Jokati ne more več. Zanine solze so v svetlih brazdah izplakline možu s čela in lic kri. Njegova kri pa se je prijelja njenega čela. Poljubili sta se smrt in ljubezen. K njegovim nogam je prižgala svečo in položila rože, rdeče rože.

V jarku je ležal z obrazom v krvi in blatu Tonetov brat Joža. Zraven je stal brez besed njegov oče, star in onemogel. S palico skuša zvaliti truplo sina iz jarka na pot, da bi mu vsaj nekoliko popravil strašen mrliški oder. Tako je slab, da se niti skloniti ne more. Drog je obrizgan s krvjo in raztrgane vrvi visijo raz njega. Slabo zadet se je v smrtnem boju odrgal France se je spomnil na revolverski strel, ki so mu ga še potem poglani v til-

njene glave. V sebi je čutil strašno praznino. Samo strmel je.

«Zbogom, tovariši!» se je komaj spomnil. Nobenega odgovora. Čudovita in strašna tišina. Niti vrabci na gasilskem domu ne vrščijo več.

Pozno popoldne se je pomikal skozi vas čuden sprevod. Na kmečkem vozu so ležali drug zraven drugega talci. Nemci niso pustili, da bi jih položili v krste in ko jih je nekdo prosil, če bi jih smeli pokopati na pokopališče, so odgovorili, da psovat še nikdar niso pokopavali med ljudi. Za vozom se je od vseh strani zgrinjala množica. Potrto ljudstvo je sledilo mrličem kakor čreda ovnu. Niti po parih se ni uvrstilo. Vaščani so čutili, da so mrtvi del njih in da jim jih je tuje s kruto silo iztrgal. Molče so jih spremljali na zadnji poti do groba na Pepelovi njivi. Pogreb brez venčev in rož.

Bliskovito kot jastrebi med golobe so tedaj privozili v vas policisti in, ustavili motorje. Množica se je razbežala. Po prazni poti je sam samcat škripal voz z mrličmi. Belec se je počasi prestopal, čeprav ga je hlapec Ločka priganjal in vlekel za uzdo.

Proti večeru je žena, zapuščena in revna prišla obiskat svojega mrtvega moža k skupnemu grobu. V naročju je stiskala otročička, ob sebi pa vodila njegovega starejšega brata. Vse to današnje čudno vrvenje je bilo morda zanj prvo veliko doživetje. Nerodno optekaje je racal ob materi in tako neskončno zadovoljen je mahal z ročico: «Avto — paska — pum, pum.» Besede je neprestano ponavljal in smehljaj se je. Kdo ve, kdaj je pogrešil očeta in razumel solzo v materinem očesu...

Fr. Cvenkel

Novice

ZIVINOREJSKA RAZSTAVA

V Gorišnici pri Ptuj bo 25. avgusta tradicionalna živinorejska razstava. Razstavi nameravajo nad 120 glav pingavske in simentalske govodi ter konje in svinje. Razstavljalce bodo štiri zadruge in kmetijsko gospodarstvo Polje-Sobotinci, živino pa bo ocenila posebna komisija Okrajne združne zveze.

V PTUJU SO PRIPRAVLJENI NA ODKUP PRIDEVKOV

Združna poslovna zveza v Ptuj se je letos dobro pripravila na letošnji odkup poljskih pridelkov in neposredno prodajo odkupljenega blaga potrošnikom. Obrat Združne poslovne zveze v Ptuj »Kmetovalec« bo odprl na mariborskem trgu lastno tržnico. Pripravili so tudi druge ukrepe, saj je železniško transportno podjetje odobrilo popust pri prevozu sadja in zelenjave. Zadruge na Ptujskem in Dravskem polju bodo odkupile letos nekoliko manj ranega krompirja kot lani, medtem ko bo odkup poznega krompirja enak lanskemu. Zaradi majske pozebe bodo odkupili le nekaj 200 vagonov sadja, glede žita pa računajo na višji odkup zaradi boljšega pridelka.

RUŠE ŠTIPENDIRAJO DIJAKE

Občinski ljudski odbor Ruše je v minulem šolskem letu stipendiral 29 dijakov in učencev. Prošenj za dodelitev stipendij so prejeli mnogo več, vendar jim občina ni mogla ustreči zaradi pomanjkanja sredstev, določenih v ta namen. Razen tega daje Zveza borcev Stipendije 51 otrokom padlih borcev.

SLABE CESTE

V okraju Maribor je nekaj nad 1040 km cest prvega in drugega reda ter okrajnih cest tretjega reda. Stanje cest je dokaj nezadovoljivo, čeprav so si v zadnjih letih prizadevali za njihovo izboljšanje. Zlasti makadamske ceste ne ustrezajo več naraščajočemu prometu z motornimi vozili, obnove pa so potrebne tudi asfaltno ceste.

POMOČ PRIPADNIKOM PREDVOJAŠKE VZGOJE

Vojaška komanda v Mariboru si je zmeraj prizadevala, da bi kar najbolj pomagala obveznikom predvojaške vzgoje. Ta pomoč je letos še večja in raznovrstnejša v obliki številnih tehničnih sredstev, ki so potrebna pri ponazarjanju praktičnega pouka. Vojaška komanda je omogočila mladincem ogled raznih poučnih filmov. Na razpolago bodo dali okoli 20 takih filmov. Predvajali jih bodo pripadnikom predvojaške vzgoje, ki so te dni na taborjenju. S tem bodo pripomogli, da bodo mladinci izpopolnili svoje znanje, ki so ga pridobili pri praktičnem delu pouka. V poučnih filmih bodo prikazali sodobne tehnične stvari ter delo in življenje pripadnikov Jugoslovanske ljudske armade v vojašnici.

MIRKO ŠUMAK

Minuli četrtek smo v Ljutomeru pokopali zmeraj vednega in šegavega Priekova tovariša Mirka Šumaka. Rodil se je 1892 v obmurski vasi Krapje pri Ljutomeru, kjer je njegov oče kmetsko zasnoval bodoče Ljutomersko izvoziško podjetje, ki ga je do okupacije vodil sin Mirko. Z ženo Kristino sta imela deset otrok in jih vzgojila v naprednem duhu. Najstarejša dva sinova, ki sta bila med okupacije godna nositi orožje, sta že zgodaj skupila med partizane. Sin Franček je padel na Dolenskem. Sin Drago se je vrnil in je v Mariboru javni funkcionar. Po okupatorjevi krivdi je izgubil še enega sina.

Ze v zgodnji mladosti se je Šumak uvrstil v komaj ustanovljeno Pomurkega Sokola in se je vse življenje do osvoboditve boril proti Ljutomerski nemški kliki ne le na političnem temveč tudi na gospodarskem področju.

Mirko je bil dober človek in iskren prijatelj, kar je dokazalo njegovo zadnje spretnost. Tovariš Mirko pa je bil tudi junak. Ko je gestapo 1941 leta zaprl vse zavedne in napredne Ljutomercane, je Mirko s tremi drugimi tovariši organiziral odpor. Na hodniku takratne mešanske šole v Ljutomeru so nemški vojaki polnili puške, da bi ustrelili četvorico zapornikov. Le-ti pa vzile grožnji niso podpisali izjave, ki so jim jo predložili okupatorji.

Slava njegovemu spominu! Dr. C. B.

Afirmacija naše Opere

tokrat na festivalu v Passauu

Passau, bavarsko mesto ob sotočju Donave, Inne in Ilza, prireja že skoro deset let svoje festivale pod nazivom »Evropski svečani tedni«. Na festivalih sodelujejo dramski, koncertni, operni, zbornski in folklorni ansambli ter solisti svetovnega slovesa.

Pogajanja z našo Opero so se v začetku vodila samo za balet, v osebnem stiku pa smo gostovanje razširili na operni predstavi »Othello« in »Prodane neveste«, poleg baletov »Ohridska legenda« in »Ladboje jezera«. Na festivalu so sodelovali še »Bambiški simfoniki« pod vodstvom glavnega dirigenta Keilbertha, simfonični orkester VII. armije ZDA pod vodstvom kitajskega dirigenta Ling Tunga (z izvrstno izvedbo Brahmsove IV. simfonije), komorni ansambel »Camerata musicale Berlin«, pariški kvartet »Pro arte« in grški čelist Papastavro, ki smo ga slišali tudi v Ljubljani. Od dramskih ansamblov je gostoval »Teatro Piccolo« s komedijo »Sluga dveh gospodov« in ansambel najboljših nemških igralcev z Lil Dagover, Anjo Damann, Hildo Weissner, Karlom Johnom, Laubenthalom in drugimi, ki so v režiji intendantata festivala Johanna Kleina izvedli Hofmannthalovo igro »Das Salzburger grosse Welttheater«.

Enakovredna mu je bila Vilma Bukovčeva z lirčno nežnim, v dramatičnosti bleščočim glasom. Samo Smerkolj nas je osvojil z izredno niansiranim, realističnim podajanjem posebno lirčnih mest. Izredni in številni zbor ima posebno v ženskih glasovih material z grandiozno bleščočim močjo. Dr. Svára je vodil visoki ravni na odru enakovredni orkester s suvereno, delu posvečeno roko, in prikazal genialno Verdijevo delo s plastično učinkovitostjo. Kvalificirana godala, homogena in nikdar brutalno zveneca trobila ter solistična pihala so tvorila enovito zvočno telo.

Pri »Prodani nevesti« citira krika prisrčni aplavz po uverturi, govori o muzikantskem elanu Rada Simonitija, ki bolj pazi na prabitnost muzike in se ne ozira na puritanstvo, ki jo goji sedanost. Omenja spet izvrstni pevski ansambel, ki nič ne zaostaja za ansambelom v Othellu, poudarja bleščeti glas Mira Brajnika in Vilme Bukovčeve ter odlični kreaciji Ladka Korošca in Janeza Lipuščka. V režiji Cirila Debeveca vidi pri »Othellu« predvsem vrline v oddaljevanju od konvencionalnosti in prilagajanju današnjemu, manj navnemu opernemu okusu. Posebno vidna je živahnost in sproščenost velikih zbornskih in ansambelskih scen. Pri »Prodani nevesti« se mu zdi, da kaže pri nas tradicionalna postavitev zbora v začetku prvega in drugega

Odziv občinstva je bil spontan in opazen v vsakdanjih srečanjih članov Opere s tistimi, ki so obiskali njene predstave. Izjave nadzupana mesta ter drugih osebno, da je šele s sodelovanjem ljubljanske Opere dosegel festival svojo pravo raven, da so bile njene predstave veliko doživetje za vsakega in da morajo postati sestavni del bodočih passauskih festivalov, govore o globokem vtisu, ki ga je zapustil ansambel ljubljanske Opere v Passauu. Besede bavarskega državnega ministra Staina, da taka umetnost lahko mnogo pripomore v prizadevanju za evropsko kulturno enotnost, za povezavo narodov Vzhoda in Zahoda, so potrdile upravičenost uspelega gostovanja ljubljanske Opere v Nemčiji.

Dr. Danilo Svára

Ce je bila javno izrečena sodba, da je predstava ljubljanske opere »Othello« pomenila višek »Evropskih slavnostnih tednov« in so to tudi najvišji predstavniki na oficialnih sprejemih vedno

znova poudarjali, se t, sem najboljše podan uspeh naše Opere.

Kritika poudarja pri »Ohridski legendi« graciozost, tehnično znanje in temperament solistov, jasno koreografsko razčlenjenost, baletno kulturo in impresionistično draž scene pri koreografih, preciznost, prekipajoče veselje nad plesom kot vrojen izraz življenjskega občutja pri ansamblu ter suvereno glasbeno vodstvo, polno temperamenta in doganosti pri dirigentu.

»Othello« je bil neobičajen dogodek, v katerem je nudila ljubljanska Opera predstavo, ki je bila v režijskem, igralškem in glasbenem oziru nadpovprečna, da, izredna. Tako piše kritika o tej predstavi ter nadaljuje, da razpolaga ljubljanska Opera s pevskim ansambelom, ki bi ga ne ocenili dovolj visoko s predikatoma »elita« in ki je tudi v stranskih vlogah izreden. Gostič je glasovno in igralsko zajel gigant-ske dimenzije odra s svojim redko udarnim in polnim glasom.

Rado Simoniti

dejanja v nekaki oratorijski obliki na indiferentnost režije, ki pa drugod skrbi za pozitivno sliko in za naravni potek igre. Kritiko zaključuje s stavkom, da je Passau doživel dva večera, vredna slavnostnih iger.

Naši zadnji premieri, »Labodjemu jezeru«, pa daje kritika nadpis »Demonstracije (predvajanja) iz visoke šole baleta«. Kritiki dokazuje, da so mu znani najmanjši detajli plesne klasične umetnosti in tudi partiture ter koreografija »Labodjega jezera«. Sijajni skoki in graciozna sigurnost Vlaste Dedoviča, očarljivi »pas de quatre« štirih solistik so ga navdušili, poduhovljena igra rok, precizno znanje, zanosno izvedeni fouettéji Tatjana Remškarjeve, šarm Majne Sevnikove pa še posebej navajata ter poetično zaključuje: »Pred nami je nastajala slikovna in gibna poezija ter nam izpolnila v teh trenutkih naš sen o kraljestvu nedotakljive, večno zmagujoče lepote.«

ustavijo v svojih ekonomskih računih niti pred zločinom. Kot majhne lističe se grizejo med seboj, se spet časovno združujejo, ko se prepletajo z intrigami in končno brezobzirno uničujejo. Mitogrede se človeku nekje poraja tudi asociacija po primerjavi z našim Krležo. Pri obeh avtorjih gre za izrazito družinsko psihologijo. Glebajevci in Hubbardi veže umazano vzdušje, ki v njem cveto najostudnejše strasti. Razlika je morda največja v tem, da Hubbardi vidimo sredi zmagoslavne kapitalističnega vzpona, Glebajevci pa v njihovem razkroju. »Z one strani gozda« predstavlja prvi del kronike družine Hubbardovih, čeprav je zadnje delo Lillian Hellmanove.

Režiser Michael Gordon, ki je dramo režiral z velikim uspehom v gledališču, tudi s filmom ni razočaral. Kljub temu, da je težje film na dialogih, je nadvse uspešno obvladal specifična filmska izrazna sredstva in ustvaril zares impresivno samostojno umetnino. Odlični igralci: Fredric March, Dan Duryea, Edmond O'Brien, Ann Blyth in drugi so z izredno sugestivnostjo pripomogli k popolnemu uspehu. j.p.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

»Z one strani gozda«

V sodobni ameriški dramatični zavzema ime Lillian Hellmanove pomembno mesto. Sodi v vrsto naprednih književnikov, ki so že pred drugo svetovno vojno pogumno načeli socialno in politično problematiko. Novi gostje na Broadwayu so dokončno prekinili njegovo tradicionalno vodilsko zakonitost. Tri njena najznačilnejša dela The Little Foxes (v svobodnem smiselnem prevodu Kobilice) 1939, Watch on Rhine (Straža na Renu) 1941 in Another Part of the Forest (Z one strani gozda) 1947 so po velikem uspehu v gledališčih doživele že tudi svoje izredno uspele filmske adaptacije, ki smo jih videli oziroma jo gledamo že dni pri nas. Medtem ko ji je bila sodobna tematika v »Straži na Renu« obsodba nacistične Nemčije, posega Hellmanova v ostalih dveh delih daleč nazaj v razmere na poraženem konfederacijskem Jugu. Amerika okrog 1880 oziroma 1900, proficirana v družinsko kroniko Hubbardovih skozi dve njeni generaciji. Pretresljiva podoba brutalnega kapitalizma na pohodu. V demoničnem pohlepu po denarju se ti ljudje, ki ne upoštevajo nikakih krvnih vezi, ne

ŠE NEKAJ VTISOV

z II. Mednarodne grafične razstave

Druga mednarodna grafična razstava posreduje obiskovalcem bolj ali manj točen prerez skozi sodobno grafično ustvarjanje po svetu. Gre tu seveda predvsem za vrhove te umetnostne panoge, vendar pa ti vplivajo skoraj redno tudi na množice manj pomembnih likovnih ustvarjalcev tako, da ostajajo vedno nosilci razvoja in kvalitete. Ta razstava pa nam je ta razvoj posredovala še v toliko večji meri kot prva, ker razstavlja večje število vidnih sodobnih umetnikov.

Ce primerjamo letošnje razstavo s predlansko ali sploh z razvojem svetovne grafične umetnosti v prejšnjih letih, opazimo nekaj značilnosti, ki vzbujajo mnogo upanja za nadaljnji razvoj te panoge posebej, kakor tudi likovne umetnosti po svetu sploh. Predvsem opažamo, da se je živahno, mnogokrat nekontrolirano eksperimentiranje, oblikovno in vsebinsko, umaknilo ter da se je formalno prizadevanje omejilo na poglobljanje že osvojenih norm. Vsebinsko je grafika na tej razstavi mogoče mirnejša kot na prejšnji, bolj človeška in čustvena. Eksperimentiranje se je ohranilo še predvsem v tehničnih vprašanjih. Z reševanjem čisto tehničnih problemov stremijo avtorji za preciznejši, bolj prečiščeni vtis tega, kar hočejo povedati. Predvsem značilen pojav je poudarjena čustvenost, lirika, kar je bilo v dobi izrazitega formalnega eksperimentiranja in borbe za nove »izme« bolj zabrisano.

Sodobna grafika se vedno bolj oddaljuje od klasične čistosti svojih predhodnic, posebno v prejšnjih stoletjih. Na tej razstavi opazimo porast barvnih tehnik, mnogo je litografij, akvatint in novih vrst jedkanic, ki posredujejo gledalcu mnogo mehkejše prijeme, v večini primerov pa tako z barvami ali pa samo s črnobeliimi odtenki in prehodi kotetrajajo s slikarstvom. Tu predvsem prednjačijo litografije. Za pojav nam postaja razumljiv iz preprostega razloga, ker vsak grafični ustvarjalec, čimbolj se izpopolnjuje v svoji tehniki, stre-

mi k reševanju vedno težjih in bolj zamotanih problemov. Razumljivo je, da ga, ko enkrat obvlada črno-belo tehniko, zamakajo novi problemi, ki jih nudi barvna grafika. S tem pa že nekako nehotne zaide v približevanje slikarstvu, ki ga mnoge barvne grafične tehnike, predvsem litografija, posredujejo v mnogo večji meri kot klasični lesorez ali suha igla.

Po vseh gori naštetih značilnostih druge mednarodne grafične razstave nam je jasno, da žirija ni imela lahkega dela. Izbrati šest najboljših del na tej razstavi pač ni bilo lahko, kajti pri tolikih najrazličnejših vrednotah sodobne grafične umetnosti je bilo težko avtoritativno določiti dela, ki jih vsebujejo največ. Zato se je uradna žirija prav tako kot pred dvema letoma omejila na kriterij »čistega grafičnega izraza in odpiranja novih možnosti in poti v sodobnem grafičnem ustvarjanju«. Kar se tiče čiste grafične izvedbe, je stvar toliko problematična, kolikor se ta kriterij morda omejuje na samo tehnično izvedbo in včasih ne upošteva dovolj vsebinskih vrednot razstavljenih del. To smo vi-

deli pri predlanskem prvem nagradencu in morda bi lahko videli v primerjavi z mnogimi drugimi vrhovi tudi pri letošnjem. Kar zadeva odpiranje novih možnosti v sodobnem grafičnem ustvarjanju, pa je stvar taka: žirija je nagradila dela, ki so sama v sebi čimbolj zaključena, ki so rezultat mnogih poskusov ali pa dolgega osebnega formalnega in miselnega razvoja. Kot taka morda sama po sebi ne odpirajo mnogo možnosti za nadaljnjo razvijanje istih tem ali pa istega formalnega prijema, brez dvoma pa odpirajo nove perspektive prav s svojim humanim reševanjem sodobnih umetnostnih problemov. Čeprav bi se ob podrobni analizi dalo žiriji očitati marsikaj, pa ji moramo ob upoštevanju težav in omejitev na razmeroma ozke kriterije v tem primeru pritriniti.

Menim, da mednarodne grafične razstave doprinajajo svoj delež k širjenju likovnega ambience pri nas, k razvijanju okusa in zanimanja za sodobno grafično umetnost, predvsem pa za razvoj te umetnostne panoge. Zato moramo zamisel teh prireditelj odobrati.

Slovenski študentski orkester v Moskvi

V soboto, dne 17. julija se je Akademski plesni orkester pod vodstvom Dušana Hrena s solistkama Zlato Gašperšič in Marjano Deržaj vrnil s šestega mladinskega festivala v Moskvi. V sporedu festivalskih prireditelj je nastopil s nekaj samostojnimi koncerti ter s sodelovanjem ostalih jugoslovanskih ansamblov: pevskega zbora in folklorne grupe Branka Krsmanovića iz Beograda in Joža Vlahovića iz Zagreba.

Ze takoj po prvih dveh nastopih - v Domu kulture Lenina in klubu Zuevi - je zanimanje za orkester med Moskovčani naraslo.

Izredno zanimiv program in živo izvajanje posameznih, sicer dokaj zahtevnih skladb je vzbudilo pri poslušalcih navdušenje. Dokaz za to je povpraševanje za že davno prodanimi vstopnicami pred koncertom in zahteva po ponovitvi skoraj slehernega komada na koncertu. Sicer je pa tovrstna publika menda povsod enaka. Hitri tempi ameriškega ali evropskega jazzja in južnoameriški ritmi so poslatica oboževalcev plesne glasbe, pa tudi v Moskvi, kjer se upirajo »zadnjaškemu« jazzu in krepijo svojo, folklorno obarvano plesno in zabavno glasbo.

S kakšnim sporedom je nastopal APO? V glavnem je to standardni program velikih plesnih orkestror. - Billy May, Glenn Müller, Stan Kenton itd. Seveda pa ni pustil ob strani domačih kompozitorjev. Izvajal je dela Bojana Adamića, Boruta Lesjaka, Jožeta Privška, Mojmirja Sepeta. Zanimivo je tudi, da je domače delo Mitja Butare in Janeza Gregorca »Monotipija« predstavljalo del najmodernejšega programa.

Moskovska »Pravda« je v eni izmed festivalskih številki zapisala o APO, da žanje s tako visoko glasbeno kulturno ravni, kot jo ima, popolnoma zaslužen uspeh.

Sledil je še konkurz jazzja in veliki ples v Kremlju, kjer je bilo APO dodeljeno centralno mesto. Toda zaradi boleznj skoraj vsega orkestra je jugoslovansko vodstvo odpovedalo sodelovanje.

Morda sem prav zaradi tega stopil k dirigentu Dušanu Hrenu, ki je o tem takole odgovoril:

»Zasedli bi prvo ali drugo mesto. Edina konkurenca so bili Čehi. Tehnično in intonacijsko zelo močni, toda šibki v stilu.«

»Kakšen uspeh so imele slovenske skladbe v odnosu do ameriških?«

»Nisem opazil razlike. Seveda pa je zelo uspeša »Vesna«, čeprav je mirnega značaja. Jo pač poznajo.«

»In z uspehom orkestra si zadovoljen?«

»Da. Čeprav smo sodelovali na koncertu, smo bili edini orkester, ki je bil dvakrat povabljen na snemanje v radio Moskva.«

Artur Rubinstein s hčerko za klavirjem

Na račun Tržaškega filharmoničnega orkestra je pa treba izreči samo pohvalo. (Takoj naslednji dan po zdajnjem koncertu je ta orkester z delom zbora in baleta gledališča »Verdis« odpotoval v Pariz. V okviru Gledališča narodov so bili Tržačani doleteni, da nastopajo pri predstavah treh italijanskih oper: Rossinijevih »Fepelke« in »Turka v Italije« ter Donizettijevih »Lucie Lammermoors«. Poleg dirigenta Oliviera de Fabritiisa je dirigiral tudi Giuseppe Antonicelli, ravnatelj »Verdijske« ki pa v Trstu ne nastopa kot dirigent.

Četrta »sezona« je zdaj v polnem razmahu na Gradu. Toda prvič po vajni letos ni več »poletna« operna sezona, temveč samo operna. F. R. R.

PISMO IZ TRSTA

V eni sezoni tri sezone in četrta v polnem razmahu

(Nadaljevanje iz konca)

Kmalu potem, ko so se zaprla vrata po opernih predstavah, so prišle v »Verdi« gledališke skupine. Vediti je treba, da tudi »proza« kot jo tu imenujejo, steče v dokaj kratkem času čez deske gledališča, kajti za njo še čaka - koncertna sezona.

Prvi je prišel Ernesto Calindri z Lino Volonghi in drugimi. Calindri ni letos prav nič drugačen kot lani in takšen kot prvi večer je tudi naslednjega dne in ves teden, kolikor se pač ustavi v Trstu. Ze igralce odlikuje perfektna konverzacijska ugotovitost, njihova komičnost pa je prav (na pr. pri Lino Volonghi) v popolni imitaciji nekaterih svojcevratnih (in dostikrat v ženskem svetu niti ne tako svojevrstnih) tipov, toda brez vsakega dodatega prestravanja in karikiranja. K uspehu pripomore se eleganca v kostumih in opremi.

Na sporedu je ta skupina imela sledečo komedijo: J. Chodorov-J. Fiels, Valček za obletnico; A. Birabeau, Spomni se, ljubezen moja; L. Chiarelli, Magični krog; G. B. Shaw, Major Barbara; S. Granter - F. Bonnieres, Hotel Paradiz.

Skupina, ki je prišla za Calindrijevo, ima pa resno voljo veljati za tak soliden umetniški ansambel, ki zmogore poleg komedije tudi resno dramo. Ta skupina nosi naslov po prvih štirih igralcih, ki so Giorgio de Lullo, Romano Valli, Rossella Falk in Anna Maria Guarnieri. Predstavlja pa se je s sledečimi deli: Testoni, Uspeh; Fabrizi, Lažnica; Blagi-Fusco, ... živeli so srečni in zadovoljni...

Claude Magnier, Gospod Masure; A. Salacrou, Zgodba za smeh. Zanimala nas je zlasti zadnja zaradi primerjave s slovensko izvedbo tržaških Slov. narodnem gledališču. Splošno vtis je bil, da je bila uprizoritev SNG odlična, boljša, čeprav je imela tudi uprizoritve v »Verdiju« nekateri točke, ki jim je treba priznati prednost.

Angažmaj za dramska gostovanja v »Verdiju« so bili letos dokaj čudni. Po teh treh skupinah s samimi komedijami je prišel še Tognazzi, izrazit komik, ki je sploh revijski igralec, zelo poznan tudi po televiziji kot komik za razne prilike. Letos pa je zbral skupino igralcev, vendar pravi, da se bo vrnil k reviji. (Posebna značilnost te skupine: na plakatih je pisalo: »Ignis predstavlja Tognazzija...« in beseda »ignis« se je bleščala tudi nad odrom. Ignis pa je neka industrija električnih aparatov za domačo uporabo v Varese, ki je dala ime tudi »Krokokodil« muzeju. Nekdo je napisal, da je bolj inteligentno, če že ne bolj koristno, vzdrževati za zagostanje gledališki ansambel kot pa zastoj razdeljevat avtomobile, hladilnike ali pa tudi samo dišeče milo.) Tognazzi je s svojimi igralci, med katerimi je nekaj prav dobrih, odigral štiri komedije: Hennequina-Duvalla, Hennequina-Mitchela, Braccija in Shulmana-Smitha.

Medtem ko se včasih dogaja, da si po daljši vrsti resnih dram zaželimo odlično prijetno komedijo, smo letos že težko čakali, kdaj bomo komu prisostvovali delu, ki bi nas pre-

vzelo, pretreslo. Prišlo je končno s skupino Albertazzi-Proclemer-Sanpolti. Ti so v odlični režiji Squarziine odigrali: »Premočen klobouč« ameriškega avtorja Michaela Gaze. Se razmazoma mladi igralci Giorgio Albertazzi, Anna Proclemer in Sanpolti ter še Carotenuto so s delom dosegli zasluženo priznanje.

Zelo dobro so podali tudi drugo delo »Krokokodil« italijanskega avtorja Guida Rocca. Z imenom krokokodil hoče avtor označiti posebno vrsto ljudi, ki predstavljajo po njegovem v Italiji že kar določeni sloj. To so ljudje, ki jih v vsem njihovem delanju vodi pohlep po denarju, milijonih porokah in podobnem. Poleg Albertazzija, Sanpolti in Anne Proclemer je zlasti prepričljivo zaigrala Bianca Toccafondi. Podati je morala mlado Američanko, na videz eno izmed tolikih, ki pridejo v Italijo »študentka«. Toda Peggy je bila res študentka, ki je prišla s skromno stipendijo. Zaljubila se je v Fausta, ki se ji je predstavljal kot velik gospe svoje račune. Ko pa je zvedel, da njen oče Chrysler nima nič skupnega s tovarnarjem avtomobilov in je le skromen železničar, mu ni bilo težko dekle pustiti. Bianca Toccafondi je znala biti enako dobra nalvna Američanka, ki šele lomi svojo italijansko, kot pozneje nesrečno, razočarano in opeharjeno dekle v tujem svetu, ko se v njej porodi sklep, da se vrže skozi okno.

V aprilu pa se je začela koncert-

NAŠIM MLADIM BRALCEM

Jan Čarek: PESMI

SINKO CVET

Sinko, sinko, reci nam,
počemu na svet si prišel?
Prišel sem sem, da bi slišal,
kak potoček jo ubira
k reki od izvira.

Ce nikoli ne bi prišel,
tudi nikdar ne bi slišal,
kak potoček jo ubira
k reki od izvira,
pedel ne bi, kak dišijo
rožice v razcvetu —
a zato sem na tem svetu.

ROZE SO POVEDALE

Kdor nas rad ima
— rekle rože so v poljani —
ta bojazni ne pozna,
ker poštenost hrani.

Kdor drevesa občuduje,
kdor jim vej ne poškodeje,
kdor se toliko sprosti,
da še s ptički govori

in kdor v travi se na ložu
pokraj zvončka modrega
hroščku drobnemu bo ognil,
ta je dobrega srca!

PAV

Pao razveselil rep je svoj.
O, ta čar, ta baroni soj!
Lep pozdrav vam, gospod pao!
A čemu tak lišp bahav?

lno, da se zoeseli,
kdor uzre ta lepi sij!

PERESCE

Iznena da je zarana
krasna roža zacpela,
lepa, da v besedah téga
se povedati ne da.

Kje te barve so se vzele?
V prsti mar da bi zorele?

Rekel bi, da so se vzele
tamkaj pač, kjer so se vzele!

ZABJI DOKTOR

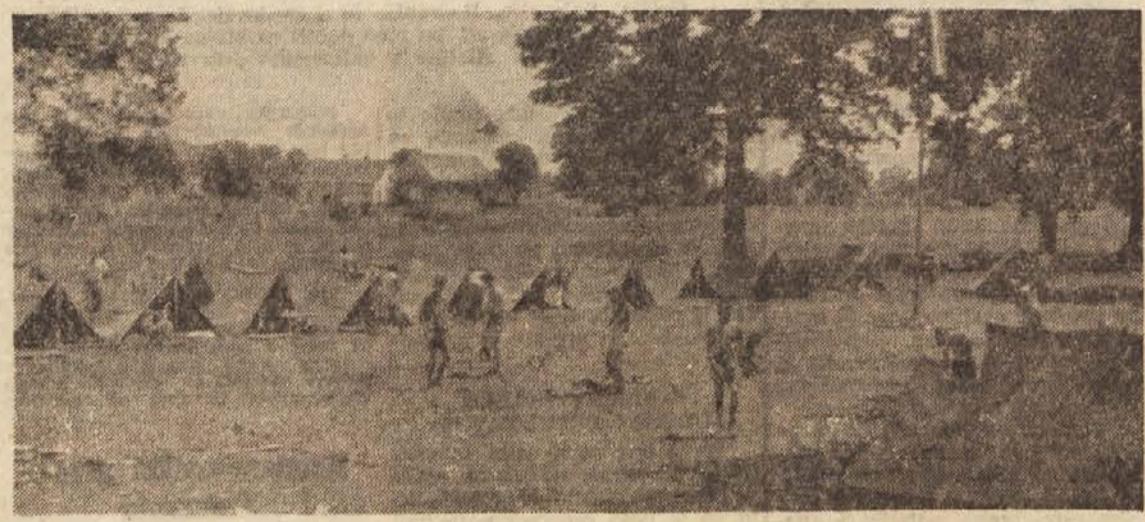
Sinko rekla žaba
nekega je dne:
Kaj bo iz tebe, sinko moj.

»Mama žaba, pravzaprav
rad bi doktor, dr, postal.«

Prav, moj sinko; urejeno.
Jutri v šolo greš učeno.
Varuj pasti se samó,
Veš, če kdaj bom oglušela,
če od revme bom trpela,
ti pomoreš mi lahkó!

Prev. T. Pavček

MEZISKI TABORNICI

Že lansko leto smo bili na tabornjenju v Zalcu. Mnogo nepozabnih vtisov je ostalo v nas, zato ni čudno, da nas je letos precej istih odšlo v ta kraj. Skoraj ne bi šli, toda po našem neutrudnem vpraševanju: »Kdaj gremo v Zalec«, so nekateri le razumeli naše želje.

Upravni odbor rudnika Mežice nam je dal brezplačni tovorni in avtobusni prevoz ter kurivo. Občinski ljudski odbor Crna na Koroškem nam je prispeval finančna sredstva. Nekaj so prispevale naši starši in lepe počitnice so nam zagotovljene.

Savinjska dolina nam je draga — zdi se nam biser med biseri slovenske zemlje. Z zanimanjem jo spoznavamo, saj hodimo pridno na izlete. V keramični tovarni Liboje smo videli potek dela, ob koncu pa smo si nabrali razne defektne posode, s katerimi se sedaj igramo. Tudi letališča v Levcu ne bomo pozabili. Marsikdo izmed nas bi se bil rad spuščil z letalom v sinje višave. Ogleдали si bomo še premogovnik Zabukovica, Celje in druge pomembne kraje. V kolikor se sami ne vemo orientirati, nam priskoči na pomoč tov. Markovič Drago — tajnik Občinskega ljudskega odbora v Zalcu.

Kopanja ne zanemarjamo. Savinja nas vsak dan prijetno ohladi. Veliko se nas je že naučilo plavati. Največje doživlje nam je, ko se naš cibernček prvič spusti brez strahu po Savinji. Predno bomo odšli domov na Koroško, upamo, da nam plavanje ne bo delalo več preglavic.

Največ veselja pa nam nudi taborni ogenj. Ob njem izvajamo polno nehudomušnih burk in norčij. Tudi svoj orkester imamo.

Večkrat nam zaigra, ostali pojedino, solist pa je Koprivnik Romi. Večkrat nas obiščejo tovariši iz okolice in se med nami zabavajo. Citicani in pionirji iz Mežice

Večkrat nam zaigra, ostali pojedino, solist pa je Koprivnik Romi. Večkrat nas obiščejo tovariši iz okolice in se med nami zabavajo. Citicani in pionirji iz Mežice

Prebrisanec

Dijaška

Hrup in trušč pa tak, kot da bi bili v razredu sami divjaki. Kar se vrata odpro in... »Profesor gre,« se zadere »stražar«.

Vsak skoči brž na svoje mesto. Popravijo to in ono, pobere še kak papirček. Dijaški stoji kot kipl. Profesor, pravzaprav profesorica, togo sede za mizo.

»Sedite,« veli.

Zopet hrupno zaropotejo stoli in nato je vse tih. Vse oči so uprte v neizprosno roko — ki rajše napiše »evk« kot petico. Ta obrača liste v redovalnici.

»Gašperšič,« pokliče, ne da bi dvignila glavo:

Lojze vstane in z očesom preletli razred. Seveda, spet je brez domače naloge. Pa Lojze se že znajde. Ko pride mimo Špela, stegne roko in brž pograbi zvezek brez imena. Da ga profesorici na mizo. Špela vsa neumna gleda Lojzeta, a le-ta ji z odra kaže pesti, češ tih boš, če ne jih boš okusila.

Profesorica gleda zvezek in zadovoljno pravi: »Vidim, da si se poboljšal. Prav čeden zvezek.« Razred pa kar drhti v pritajenem mujanju. Ko naposled Lojze ves srečen zapusti kateder s pozitivno oceno, se učenci ne morejo več premagovati in planejo v smeh.

»Zakaj se smejejo?« se čudi profesorica. Dijaški pa se kar naprej smeji. Končno rečejo:

»Če obljubite, da ne boste dali Lojzetu »evka«, vam povemo.«

Nekaj časa se obotavlja, naposled privoli. »No, pa naj bo. Obljubim.«

»Zvezek je Spellin,« se zadere Peter.

Profesorica se zasmije:

»To ste mi tiči. Drugo uro mi moraš prinesiti svoj zvezek,« ukaže Lojzetu, ki prikima z glavo.

Gaspri Helena, III. r. gim. Ljubljana

Ob reki

Coln čez gladino
tih drsi —
očasih to tišino
klic skali —
veter čez vodo pihlja,
kot da mi nemo govori
in mi tolažijo srce.

Ob bregu roža zaduhte
in z listi zasumijo,
kot da mi nemo govori
in mi tolažijo srce.

Cveti sklonijo glavice
in poljubljajo vale srebrne
in zjasni se moje lice,
ko ugledam tam ob bregu
plahе srne...

Alenka Sušter,
VI. razred gimnazije,
Ljubljana

HIMNA JUNAŠTVU, LEPOTI IN MOČI

Ze v 13. stoletju pred našim štetjem so začela na jugu Balkanskega polotoka živeča grška plemena Joncev, Dorcev, Eolcev in Ahajcev prvo veliko kolonizacijo Sredozemlja. Poselili so otoke Egejskega morja, obrobne preddele Male Azije in prodrlj celo do Pontus Euxinus, današnjega Črnega morja. Maloazijsko obalo so poselili večinoma Jonci, ki so zaradi vplivov iz Orienta do 6. stol. p. n. št. v kulturnem in gospodarskem pogledu prednjačili pred evropskimi Grki.

Med posameznimi polisi — tako so se imenovale mestne države — so se vedno našli vzroki ali pretveze za vojno.

Eno najdaljših vojn nam opisuje Homerjev ep Iliada, prvi zapisan vir grške umetnosti in eden najboljših literarnih del vseh časov. Opisuje nam boje med Ahajci, ki jih je vodil mikenski kralj Agamemnon in meškani Hiuma, polisa ki je ležala ob maloazijski obali tik pred Dardanelami.

Homer nam v lagodnem heksametru, ki mu je dopuščal, da je v epu na široko zajel tedanje življenje, navade, verovanja in čustva, prikazal zadnje leto trojanske bitke.

Vso vojno srečo imajo v rokah bogovi, ki so vojno tudi zanetili. Šploh predstavlja grška mitologija, katere predstavnike srečamo na vsakem koraku, zanimivo snov na raziskovanje ustroja grške družbe v 8. stol. p. n. e., kajti

Grki so ustvarjali bogove po lastni podobi in lastni ureditvi. Velikokrat se Homer v najbolj napetem boju umakne z bojišča in prislunne boju v naravi. V Iliadi je polno epizod, ki nas popeljejo za več sto let nazaj in nam prikažejo moč in bogastvo junakovih prednikov. Taki pogubi od glavne snovi delajo ep bolj napet in razgiban.

Iliada kljub izredni razvlečenosti ni nikjer predolgočasna, kljub izredno natrpanemu slogu ni nikjer nabuhla, kajti Homer je bil umetnik, ki je poznal življenje in je v Iliadi znal ohraniti njegovo neizumetničeno sliko.

Iliada je popolna slika grškega ljudstva, ki mu je Homer skozi njeno veličastno zgradbo zapel himno o junaštvu, lepoti in moči. Zvoki te himne so tako ubrani in enkratni, da očarajo vsakogar, ki mu je razgibana grška zgodovina količkaj pri sreč.

Aleksander Barič,
dijak iz Ljubljane

AKROPOLA

Vam je znano, da...

okroža planet Jupiter kar 12 lun?

bi bila FLRJ druga na svetu v produkciji električnega toka, če bi smotrno izrabila vso silo svojih tekočih voda?

stane eno krzno platinaste lisčke okoli 300.000 dinarjev, krznen plašč, sešit iz več teh krznen pa kar nad 8 milijonov dinarjev!

pošilja v tropskih predelih sonce na 1 ha površine na dan toliko sončne toplote, kolikor bi jo dala količina desetih ton premoga, če bi jo pokurili.

tehta najtežje drevo na svetu imenovano »General Sherman« v ZDA po računih gozdarskih strokovnjakov nič manj kot 6000 ton! Drevo je orjaška sekvoja, stara več tisoč let.

je litij najlažja kovina na zemlji in da se kovina volfram najteže topi?

so mroži ogromne živali? Dolgi so do 6 m in tehtajo tudi do 1300 kg.

je bambus rastlina, ki raste verjetno od vseh rastlin najbolj hitro, seveda če ima ugodne pogoje za svojo rast. Baje zraste v takih okoliščinah v šestih tednih v začetku svoje rasti tudi do 50 m visoko.

REBUS

POLZEK, NOSAČ

Polž je v primerjavi s svojo težo neverjetno močan. Tale na silki tehta komaj 1,48 grama, na njegovo hišico pa so obesili 11 gramov težko utež in ni prav nič kazalo, da bi polžek zaradi tega počasneje lezel po svinčniku.

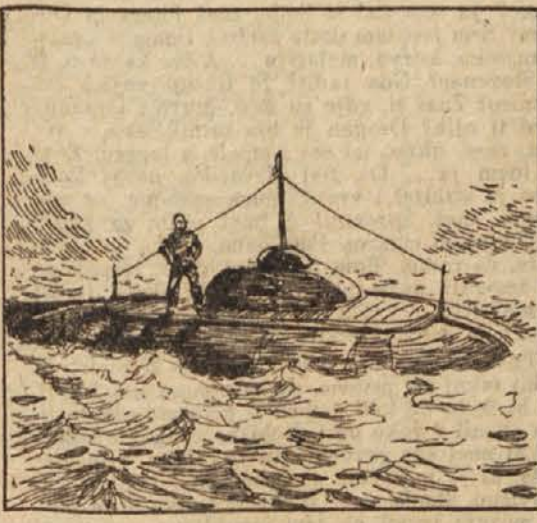
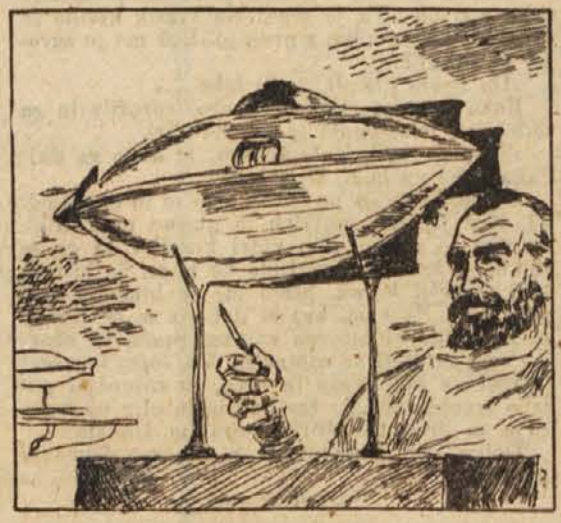
KRIŽANKA »ZAJČEK«

- Vodoravno:
- Del kopnega;
 - sorodnik;
 - brez družbe;
 - časovna enota;
 - razirati;
 - prepet.
- Navpično:
- Del voza;
 - drevo, ki raste v južnih krajih;
 - osebni zaimek;
 - slovenska reka;
 - zver;
 - oče;
 - oznaka pri röntgenskem pregledu;
 - veznik.

Modrijan v morskih globlinah

Riše in piše
Vladimir Pirnat, dijak VII. r. gimn.,
Ljubljana

1. Učenjak Modrijan se je topil od veselja. Bil je že dolgo pričakovani trenutki. Izpolnilo se mu davne želje, o katerih je sanjal še kot otrok, ko je dolge dneve poležaval na trati pred hišo in risal v mali zvezčič svoje načrte. Takrat je le sanjal. Zdaj pa je šlo njegovo življenje velikim dogodkom nasproti.

2. Prišel je končno do zaključkov: V morju so pred milijoni let živele čudne živali, ki jih človeško oko ni videlo. Skoro vse so že izumrle, le še nekaj jih živi v velikih globlinah morja. Zgradil si bo podmornico in se odpravil v ta skrivnostni svet. Odločil se je celo, ko je videl, da se njegovi načrti uresničujejo, da bo eno pošast ulovil.

3. Podmornica, s katero je nameraval pod morje, je bila gotova. Modrijan je bil ponosen na svojo mojstrovino. Opremlil jo je z modernimi stroji in pripravami. V Modrijanovi delavnici so bile pripravljene najmodernejšje elektronske puške, električne svetilke in druga moderna orožja. Treba se je bilo seveda pripraviti, da ga ne bo nič presejnilo.

4. Modrijan je puščal doma ženo in snčka. Slovo od njiju ni bilo lahko. Stali so pred slovesom dolgo pred hišo in se pogovarjali. Na koncu je objel ženo in otroka in s težkim srcem odšel na podmornico, ki ga je v pristanišču že čakala. Se zadnji pozdrav in je odplul. Srce mu je težila negotovost. Ali se bo še kdaj vrnil, ali ju bo še kdaj videl.

ZA ČETRTI OBČINSKI PRAZNIK OBČINE

ČRNA NA KOROŠKEM

čestitamo vsem občanom in jim želimo nadaljnjih uspehov pri izgradnji lepše in boljše bodočnosti

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR • OBČINSKI KOMITE ZKS • OBČINSKI ODBOR SZDL • OBČINSKI KOMITE LMS • OBČINSKI SINDIKALNI SVET

ČRNA na Koroškem

Cestitka

Možu Stanetu oz. očku in sinčku Stanetu oz. bratcu, želijo za rojstni dan vse najboljše - žena Milka oz. mamica in hčerica Darja oz. sestrica. Vse dobro jima želi tudi družina Turkova.

SOLSTVO

Gimnazija Jurija Vege v Idriji
Popravni izpiti za vse razrede bodo 26. in 27. avgusta.
Sprejemni izpiti in matura ter popravni izpiti teh se bodo pričeli 28. avgusta.
Pričetek privatnih izpitov pa bo 29. avgusta.

Akademija za glasbo sporoča:
Sprejemni izpiti za novince in letni za dosedanje slušatelje bodo za vse oddelke od 23. do 28. septembra.
Prošnje za sprejemne izpite (kolek dtn 30) sprejema rektorat AG do 10. septembra. Potrebne priloge so: prijavnice (tiskovine na rektoratu) rojstni list, zaključno spričevalo SGS ali maturitetno spričevalo (za zgodovinski oddelk).
Prijava za letne izpite je treba oddati do 10. septembra.
• Vpis v zimski semester bo od 1. do 5. oktobra, začetek predavanj pa bo 10. oktobra.
Podrobna navodila so objavljena na oglasni deski AG, Gosposka 8. Rektorat AG

Gimnazija v Novem mestu
Popravni izpiti bodo od 26. do 29. avgusta 1957 vsak dan od 8. ure naprej. - Popravni izpiti sprejemnih izpitov in matura bodo 29., 30. in 31. avgusta. - Privatni izpiti bodo od 27. avgusta naprej. - Naknadno vpisovanje bo 2. septembra. - Začetek poteka je 5. septembra. - Podroben razpored izpitov je na oglasni deski.
Ravnateljstvo gimnazije

GOSPODINJE! PRIJETNO PRESENEČENJE

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

VESTI IZ KRANJA

»STORZIC«: italijanski film »Njihove zmore«. Predstavi ob 18. in 20. LETNI KINO »PARTIZAN«: ameriški barvni film »Dimni signal«. V gl. vlogi: Dana Andrews in Piper Laurie. Predstava ob 20.

TOVARNA TERMoeLEKTRIČNIH PROIZVODOV
BISTRICA - pošta LIMBUŠ pri MARIBORU
obveščata svoje kupce, potrošnike in obiskovalce, da bo na BEOGRAJSKEM SEJMU v II. hall - pritriljeno - prostor A številka 2315 v stojnici MARIS
RAZSTAVLJALA SVOJE NOVE TOBIS PROIZVODE
PRIZNANE KVALITETE
2735

SEJEMSKI ECHO!
VELIKA GLASBENA REKLAMNA REVIIJA
od 23. avgusta do 2. septembra
Ob glasbi, pesmi in humorju sodelujte na nagradnem natečaju te revije, ki na njem lahko dobite: radijski sprejemnik »Tesla«, »Elpov« štedilnik, blago za obleko »Ivan Milutinović«, 20 srajc »Andje Ranković« in številna druga darila. - Kupljene vstopnice veljajo kot srečke.
Revija »SEJEMSKI ECHO« organizira Poslovalnica za kulturne prireditve Beograda, sodelovali pa bodo najbolj znani pevc, glasbeniki in humoristi: Lola Nivaković, Duško Jakšić, Džimi Stanić, Ljubiša Bačić, Vera Petrić, Branka Pavlović, Seka Antonijević, Duško Antonijević, Dušan Kreun Djordjević, Aca Djordjević, Boba Stojanović, Dudo Radivojević, Milan Srdoč, Stanko Buhanač in člani baleta Beogradske komedije. - Glasbena spremljava: sekstet Duška Radetića. Konferancier Mirko Srečković.
Premiera te revije bo 23. avgusta ob 18. uri v dvorani Kolarčeve univerze. Vstopnice po ceni 200, 150 in 100 dinarjev je moč dobiti pri blagajni Kolarčeve univerze.
2732

RADIO LJUBLJANA

Sporod za četrtek, dne 22. avg. 1957

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55
5.00-6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci - vmes od - 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 7.10 Zabavni zvoki - vmes od 7.30-7.40 Mladim poslušalcem o počitnicah - 8.05 Sinoč je res luštna noč bila - 9.00 Utrinki iz literature - Otto Ernst: Darilo na štirih nogah - 9.20 Note plešejo (spored zabavnih melodij) - 10.10 Dopoldanski koncert - 11.00 Dober dan, otroci! (Liam O'Leahary: Prvi polet) - 11.15 Ciscani pojo - 11.30 Klavirske skladbe na narodne teme - 12.00 Pred vročim južnim soncem (zabavna glasba) - 12.30 Kmetijski nasvet - 12.40 Drobne orkestralne skladbe - 13.15 Igrajo Veseli godci - 13.30 Iz oper Umberta Giordana, Pietra Mascagnija in Rugiera Leoncavalla - 14.20 Sport - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 16.00 Z našimi in inozemskimi solisti in skladatelji - 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Mladinske delovne brigade (reportaže) - 18.15 F. Schubert: Simfonija št. 6. v C-duru - 18.45 Radijska univerza - Tadič: O življenju sladkovodnih rib - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 20.50 Tedenski notranje-politični pregled - 21.00 Bohuslav Martinu: Pastorale - 21.30 Aleksander Puškin-Mile Klopčič: Grof Nulin - 22.15 Ritem današnjih dni - 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino (Prenos iz Zagreba)

II. program

14.00 Ploščo v ploščo (zabavna glasba) - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.25-16.00 Aram Hačaturjan: Koncert za čelo in orkester. - 22.15-23.00 Operni koncert

PUTNIK SLOVENIJA

obvešča:

Z avtobusom po Jugoslaviji
12-dnevni avtobusni izlet po Jugoslaviji od 9. do 21. septembra. Zagreb-Jajce-Sarajevo-Dubrovnik-Split-Zadar-Opatija-Postojna. Udeleženci lahko izkoristijo objavo za znižano vožnjo na letni odmor.

Z ladjo v Dubrovnik
Od 18. do 22. septembra sedemdnevni izlet s parnikom Dalmacija v Dubrovnik. Udeleženci lahko izkoristijo objavo za znižano vožnjo za letni odmor.

Prijave za izlete sprejemajo vse poslovilnice Putnika Slovenija v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru, Postojni, Sezani in na Bledu do zaključnega števila udeležencev.

POZOR!
Cirkus ADRIA gostuje v Ljubljani! Vstopnice lahko kupite brez gneče pri Putniku Slovenija v Ljubljani. Za skupnine izven Ljubljane rezerviramo vstopnice po posebnem naročilu. Ne pozabite! Brez prervanja kupite vstopnice za CIRKUS ADRIA že v predprodaji pri Putniku Slovenija v Ljubljani.

DROBNI OGLASI

VAJENCA - strojnika za litografski obrat sprejme takoj podjetje Jugoreklam, Kidričeva 5. Nagrada po tarifnem pravilniku. 2682-2
ZIMO čisto rabljeno takoj kupim, Poudarje na oglasni odd. pod »Cista žirna«. 1551

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Angleški barvni

VISTAVISION

film

Hiša skrivnosti

Tednik Film. novice št. 33. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V gl. vlogi: Michael Craig in Julia Arnall. Predprodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje; ga filma »Sedem samurajev«.

KINO »VIČ«

Ameriški film

Onstran v gozdu

Tednik Pulski festival - Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: Frideric March in Edmond O'Brien. Prodaja vstopnic od 8.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Ital. komedija: »Hči polka«. Tednik. F. N. št. 33. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri. V glavni vlogi: Antonella Lualdi.

KINO »SLOGA«: franc. film. »Podzemlje Pariza«. Tednik. »Pulski festival« samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri. V glavni vlogi: Raymond Pellegrin in Magali Noel.

Prodaja kino vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11. ure in od 14. ure dalje.

KINO »SOCA«: amer. barvni film: »Mož s puško«. Tednik: Beograjski sejem. Predstave ob 18. in 20.

Predprodaja kino vstopnic samo od 14. ure dalje.
LETNI KINO BEŽIGRAD: angl. barvni vistavision film: »Hiša skrivnosti«. Predstava ob 20. uri. Predprodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM. Kotnikova 8. predvaja ameriško barvno risanko »Peter Pan«. Predstavi vsak dan ob 10. in 15.

KINO »LITOSTROJ«: ameriški barvni film »Pas za pištolo«. Brez tednika. V glavni vlogi: Georg Montgomery. Predstavi ob 18. in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnji!

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»Žena z neapeljskih ulic«

Tednik. V glavni vlogi: Lana Turner, Pier Angeli, Carlos Thompson. Predstavi: ob 18. in 20. Prodaja vstopnic od 17. dalje

KINO »SISKA«

Francoski film

»Stopnišče za služinčad«

V glavni vlogi: Etchika Choureau, Danielle Darrieux. Predstave ob 16, 18, in 20. uri. Prodaja vstopnic od 14 ure dalje.

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »7 JULI«

BEOGRAD - MAJKE JEVROSIME 47-49 - telefon 25-277/8

nujno potrebuje večje število

kvalificiranih in visokokvalificiranih zidarjev

s takojšnjim nastopom za dela v Beogradu. - Kolektivna stanovanja zagotovljena. - Plačamo terenski dodatek, potne stroške nosi podjetje, plače pravočasno. - Radi sprejmemo tudi večje brigade. - Interesenti naj se javijo na zgornji naslov, splošnemu sektorju.

2740

Razpis štipendij

Upravni odbor ZDRAVSTVENEGA DOMA V KRANJU

razpisuje

na podlagi temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32/55) in Odloka o višini štipendij (Uradni list FLRJ št. 33/55)

- 2 ŠTIPENDIJI za šolanje na srednji šoli za medicinske sestre
- 1 ŠTIPENDIJO za šolanje na šoli za rentgenske pomočnike
- 2 ŠTIPENDIJI za študij na fakulteti za stomatologijo
- 1 ŠTIPENDIJO za specializacijo iz nevrologije
- 1 ŠTIPENDIJO za študij biokemije

Štipendije se bodo podelile za šolsko leto 1957/58 in za čas, ki je potreben za dokončanje študija.

Prednost pri podeljevanju štipendij imajo otroci padlih borcev in žrtve fašističnega terorja.

Prosilci naj vložo do 2. septembra 1957 prošnjo, kolikovo s 180 din državne takse ter prilože naslednje priloge: življenjepis, overjen prepis zadnjega šolskega spričevala, potrdilo o vpisu v šolo, potrdilo o premoženjskem stanju družine, potrdilo o prejemanju otroškega dodatka ter mnenje pristojne organizacije LMS ali SZDL o priložni in družini.

ZDRAVSTVENI DOM KRANJ

K 114

DNEVNE NOVICE

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
za nujne obiske na bolniškem domu od 23. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih ves dan.

Zdravstveni dom Center: dr. Jože Podobnik, Gorjupova 1-III, telef. 21-516. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 20-200.

Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Stefan Maček, Lavričeva 5a, telefon 31-286. V odsotnosti zdravnika klicati telefon št. 20-500.

Zdravstveni dom Šiška: dr. Raško Ponikvar, Celovška 26, tel. 20-748.

Zdravstveni dom Vič: dr. Jagodič Bori, Rožna dolina, cesta XV., št. 1a, tel. 22-497. V odsotnosti zdravnika klicati tel. 23-372. Nedeljska dežurna služba v ambulanti Mirje, Rimska c. 31, od 8-14, tel. 21-797.

Zdravstveni dom Rudnik: dr. Lobe Franc, Njogoševa 25, tel. 21-541. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 20-500. V soboto dežurna služba že od 18. ure dalje.

Zdravstveni dom Moste: dr. Kušej Miro, 2D Ljublj.-Moste, Krekova 5, telefon 31-359. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 30-300. Preko dneva vršijo obiske po domovih zdravilni zdravstvenega doma.

Nenadkritljiva je »Utragin«-sport krema. Polkusi - primerjaj in povej drugim!

»FLEX« je najboljšo sredstvo za čiščenje madežev. To ve vsak otrok. Zanesljiva »FLEX« kjer kupujete milo.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna:
Četrtek, 22. 8. 1957 lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.
Petek, 23. 8. 1957 lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

KINO
UNION: Amer. cinemascopski film: »Indijanski borec«.
PARTIZAN: Nemški film »Tromba«.
UDARNIK: Kitajski vojni film: »Prehod čez reko Jang-ce«.

Umetnostna galerija. V zgornjih galerijskih prostorih razstava gvašev Mire Fregljeve iz Litije. Razstava obsega 33 gvašev, v katerih umetnica temperamentno upodablja pisan domači svet in človeka, ki na njem živi. Istosčasno je na ogled izbor iz novejših galerijske zbirke, pomnožen z zadnjimi deli slikarjev Lajčija Pandurja in Maska Kavčiča.
Vijudno vabljenti!

Premislilo je zlato srce naše nadvse ljubljene mamice, stare mame, žene, sestre, tete in svakinje

Vilme Širok, roj. Maurin
Pogreb nepozabne pokojnice bo 22. VIII. ob 16. na litijsko pokopališče.

Litija, Sevnica, Dunaj, Ljubljana, Varaždin.
Neutolažljivi ostali.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so z nami sočustvovali in kakorkoli pomagali v težkih trenutkih ob smrti naše drage mame

IVANE ČUK

iz Rožne doline št. 48 pri Novi Gorici

Zlasti se zahvaljujemo osnovnim organizacijam Zveze komunistov, Zveze borcev NOV, Socialistične zveze in drugim za udeležbo na njeni zadnji poti in za vence.

Nova Gorica, dne 21. avgusta 1957.

Sin IVAN z ženo ZALKO in s sinčkom VOJKOM ter ostalo sorodstvo

Poziv avstrijskim turistom

Devdeset prostovoljcev sedmih narodnosti je sodelovalo pri reševanju ponesrečenih planincev na švicarskem Eigerju. Posnetek kaže 32-letnega italijanskega planinca Claudia Cortija, ki so ga edinega rešili

- Planine, zlasti njihovi težko dostopni vrhovi, že od nekdaj zahtevajo žrtve. V prepadih pod strmimi skalami in pod plazovi zaradi nenadnih vremenskih sprememb še vedno najde smrt precej ljudi. Letos je bilo že doslej v Alpah največjem evropskem gorstvu, več nesreč, kot bi človek pričakoval glede na najrazličnejše tehnične pripomočke, ki jih imajo sodobni alpinisti. Samo v avstrijskem delu Alp se je letošnje poletje smrtno ponesrečilo 55 izletnikov.

Tudi v francoskih Alpah se je priprave »sprehodov«, ki presejajo njihove moči. Izdali so pravcati zakonik, »planinski zakon«, kakor ga imenujejo. V njem so natančno navodila za turiste, kako naj se pripravijo na vzpon,

Jazbecu je ime Bert, psu Paddy in sta nerazdružljiva prijatelja. Vsaj tako pravi o svojih varovanih upokojenec s Škotskega

vzpon na Mont Blanc, najvišji vrh Evrope.

Vzroke za naraščajoče število nesreč razlagajo z množičnim prilivom nezadostno opremljenih, neizkušenih in pogosto nespametno pogumnih turistov, zakaj nesreče se najpogosteje primerijo takrat, kadar turisti niso prav nič pripravljeni in tudi ne dorasli na porom, ki jih mora premagati, kdor se hoče povzpeti na pomembnejši gorski vrh.

V Avstriji so izdali posebno knjižico, ki je za planince opomin in nekakšen priručnik hkrati. Na prvem mestu svetujejo pisni knjižice planincev, naj ne podcenjujejo nevarnosti, ki prežijo vsepovsod v planinah. Tudi francoska planinska društva opozarjajo »nedeljske« alpiniste, naj ne

Zabje prvenstvo

Kakor vsako leto so imeli v Chicagu tudi letos svetovno prvenstvo v zabijih skokih. Fancijo je zastopala žaba Denise, ki se je zvečer pred tekmo pripeljala z letalom v Chicago. Zasedla je devetnajsto mesto, svetovna prvakinja iz Kalifornije pa je skočila 4,21 m in je dobila tisoč dolarjev nagrade.

Ptiči so jih rešili

Neki švicarski list je opisal nenavadni dogodek: sredi noči je zbudilo kmečko družino v okolici Berna močno škrebkanje na okenski sipe. Bili so ptiči, ki so jih gospodarjevi otroci dnevno krmili. Kmet je stopil iz hiše in opazil, da se je na hiši vnela streha. Ptiči so tako o pravem času opozorili družino na požar.

Trikrat dražji od zlata

Na ameriški univerzi v Tennesseeju delajo poskuse z renijem, najodpornijejše kovino. Renij uporabljajo za tiste dele preciznih instrumentov, ki so najbolj izpostavljeni trenju, hkrati pa z njim zunaj prevlečejo raketne izstrelke. Gram renija stane še vedno štiri dolarje, torej trikrat več kot gram zlata.

kaj naj storijo v tej ali oni nesreči itd.

Zaradi pretirane zaverovanosti v lastne moči in zavoljo nepazljivosti turistov so zahtevale gore že številne žrtve med slovitimi alpinisti, zakaj kadar se kje v Alpah

Utrip zemeljske skorje

Problem »premakljivih področij«, ki lahko povzročijo na zemeljski površini usade ali udore, oziroma vzpetine ali nova pogorja, je postal v zadnjem času zelo pereč. Strokovnjaki za ta vprašanja so pripravili v okviru mednarodnega geofizikalnega leta vrsto raziskav na tem področju ter so že ugotovili, da se površina našega planeta še vedno spreminja, in sicer včasih dokaj naglo. To pomeni, da le ni docela neverjetna tista pravljica o Atlantidi, ki je baje izginila v morskih globinah v eni sami viharni noči.

Japonci, ki imajo glede tega slabe izkušnje zaradi hudih potresov, so prišli do nekaterih pomembnih in zelo zanimivih ugotovitev. Njihovi strokovnjaki namreč domnevajo, da se občasno pojavljajo nekakšne »zemeljske plime in oseke«, ki premikajo zemeljsko skorjo skorajda prav tako, kakor morska plima in oseka spreminja vodno gladino.

Sodobnim znanstvenikom, ki skušajo izmeriti plimo in oseko zemeljske skorje, primanjkuje za te raziskave dovolj stabilna točka kjer koli na našem planetu. Francoski znanstvenik Lallemand je v Berlinčanom so šli lasje pokonci, ko je nastopila s svojo točko na trapecu 50 m visoko francoska artistka Elsana, članica cirkusa Sarrasini. Brez varovalne mreže se je opesila na trapec, obsejen na eno izmed gondol, s katerimi so Berlinčane v velespejmskih dneh prevažali visoko nad strehami, da so se iz ptičje perspektive razgledovali po svojem mestu

primeri nesreča, priskočijo na pomoč člani gorske reševalne službe. Ker se večina nesreč pripeti v skrajno neugodnih vremenskih razmerah, so tudi reševalci v veliki nevarnosti. Ze večkrat se je primerilo, da so tudi člani reševalnih ekip v svojem plemenitem delu za vedno ostali v planinah.

Pred dnevi je vsa švicarska javnost spremljala obupni boj štirih turistov, ki so se skušali povzpeti na Eiger. Medtem ko so se planinci borili s snežnimi viharji, so v vseh okoliških gorskih vaseh sestavljali reševalne ekipe, vendar je bilo vreme tako pekleno, da jim niso mogli pomagati o pravem času. V kraju Grindelwald, od koder se lepo vidi na pobočje Eigerja, so postavili na glavnem trgu velik teleskop, s katerim so preiskovali zasneženo skalovje. Ko se je za kratek čas zjasnilo, so vsaj približno ugotovili kraj, kjer so bili ponesrečeni planinci. Rešili so le enega, pa še ta je bil na pol zmrznjen.

Tudi francoski planinci se prepeli pred kratkim sporočilo, da je padel v prepad pod ledenikom »Ledeno morje« planinec iz Nancyja. Na kraj nesreče so se takoj odpravili štirje alpinisti svetovnega slovesa. Policija v Chamonixu je dobila nekaj dni po prej helikopter, ki so ga namenili za reševanje ponesrečenec v gorah. S tem so takoj prepeljali reševalce v bližino nesreče. Alpinisti so kmalu spravili ponesrečen-

Narkotična maska za živali

Neki čičaški veterinar skuša v svoji ambulanti operirati živali, ne da bi čutil bolečine. To doseže z rahlo narkozo. V ta namen je izdelal posebno masko s plinom, ki živali pred operacijo omami.

Kravji rekord

V vasi pri italijanskem mestu Brescia je kmet stavil s sosedom, da bo njegova krava Grisa prišla v poldrugi uri v dvanajst kilometrov oddaljeni kraj Vobarno. Krava je prehodila to pot v 73 minutah in je tako pripomogla svojemu gospodarju, da je dobil stavo.

Ločitveni rekord

V ameriškem kraju Bucyrus se je Karlene Thorn ločila od svojega moža in je tako postavila svojevrsten ločitveni rekord, saj je postala doslej najmlajša ločenka, ker ji je šele trinajst let. Mož je bil vložil proti njej tožbo zaradi »malomarnosti in krutosti«.

tež zvezi pripomnil, da ne bi ljudje nikoli opazili morskimi plim, če bi živeli na premakljivem otoku. Zato so strokovnjaki morali izumiti

ca iz prepada. Helikopter se je vrnil s truplom v Chamonix, žrtev gora je spremljal eden izmed reševalcev, drugi trije pa so čakali na naslednjo vožnjo. Ko se je helikopter spuščal z njimi čez skalne previse, se je iznenada razbesnel vihar, ki je »zračni taksij« trenšil ob steno, da se je razbil in

zgorel. Vsi trije reševalci in pilot helikopterja so bili mrtvi.

Turistu iz Nancyja je bilo sedemdeset let. Domnevajo, da je padel v prepad, ker se mu je zvrtele visoko na skali, razen tega pa so napori za vzpon daleč preseicali moči sedemdesetletnega starca.

»Plesi z Vzhoda« na londonski televiziji

Iz Singapura je prispela v London plesalka Rose Eberwein, ki je nastopila v angleški televizijski oddaji »Plesi z Vzhoda«. Pokazala je ples z Balijske, Jave, Sumatre in Tajskega

TEME PASJIH DNI

Angleži imajo vrsto težavnih problemov, ki jih mučijo in o katerih razpravljajo tudi v poletnih dneh. Na Srednjem vzhodu je izbruhnila pravcata vojna, na angleškem obzorju se napoveduje inflacija, razgovori v pododboru za razorožitev napredujejo s poljšo hitrostjo, vrstijo se stavke, o vsem tem pa londonski listi z milijonsko naklado dnevno obveščajo svoje bralce. Navzlic temu seveda ne manjka v listih vznemirljivih, včasih duhovitih in kriminalnih reportaž, skoraj iz dneva v dan pa objavljajo listi kak problem, ki zbudi pri bralcu veliko zanimanje. Oglejte si nekatere izmed njih.

Vprašanje ni niti novo niti specifično za Britance, vendar zbuja občudovanje. Dvoje števil: 4655 znanstvenikov in 6.428.693 funtov. Prijetna ugotovitev, da imajo Britanci toliko znanstvenikov, in presenetljivo dejstvo, da niso vložili te visoke vsote v proizvodnjo kakega novega orožja, marveč v to, kako izboljšati živ-

ljenjske razmere. Pred dnevi je skupina znanstvenikov poročala o tem, kaj so storili za ublažitev hrupa, za rešitev problema, ki že

moto, pravi star pregovor, v sodobnih stanovanjih pa je pogosto tako, da človek tudi nehote sliši, kaj se pogovarjajo sosedje, in sicer predvsem zato, ker ločijo steno iz slabega izolacijskega gradiva. Angleški znanstveniki napovedujejo ureditev tega vprašanja: stene bodo iz novega gradiva, ki duši zvok. — Če bi na avtomobile montirali posebne bobne, bi hrupa njihovih motorjev skoraj ne bilo več slišati. To sta le dve izmed mnogih vprašanj, ki jih nameravajo angleški znanstve-

Na londonskem pristanišču je ponoči zasilno pristalo na enem kolesu letalo britanske družbe »Overseas Airways«. S pristajalne steze je zdrknilo na travo, vijaki so se delno polomili, potniki pa so razen neznatnih bušk odnesli zdravo kožo. — Pilot Brainbridge je povedal, da je opazil okvaro na krmilu kmalu po vzletu v Frankfurtu, vendar mu je po daljšem manevriranju le uspelo spraviti potnike na trdna tla.

dolgo tare prebivalce velemest. Kdor prisluskuje tujim razgovorom, po navadi sliši lastno sra-

niki uredni za tistih šest milijonov funtov.

Pozornost bralcev je pred dnevi zbudila anketa, ki jo je razpisala neka novinarka v listu »Daily Mirror« na temo »Zakaj so možje tako skrivnostni, kadar gre za njihove plače«. Anketa naj bi pokazala, zakaj možje ne dajejo ženam vse plače, marveč si obdržijo določeno vsoto za »osebno porabo«.

Rezultati so presenetljivi, zakaj nihče si ni predstavljal, da bodo vrli britanski možje tako srdito napadli svoje zakonske družice. Takole je Mary Brown, ki je vodila anketo, sporočila britanskim ženam v imenu njihovih zakonskih mož: »Ve ste skupaj in zapravljive hkrati, poniževalno govorite o zaslužkih svojih mož, ne znate obrniti dinarja, preveč izdajate za modne obleke in nikoli niste zadovoljne.« — To je torej pečica »problemov«, ki se z njimi ukvarjajo Britanci v teh poletnih dneh.

Za dobro voljo

SHAW IN OTROCI
Prijatelj je obiskal Bernarda Shawa in se čudil, kako da ni v hiši slavnega angleškega književnika prav nobenega cvetja.

»Pa sem mislil, da imate radi cvetlice,« je rekel Shawu, ki je odgovoril:

»Seveda imam rad cvetlice, prav tako kot otroke. Toda zato jim ne režem glav in jih ne razpostavljam v vazah po hiši...«

TUDI ON NE ZNA

Nekoč je Albert Einstein potoval z vlakom po Združenih državah. Ko je prišel v jedilni voz, je opazil, da je pozabil v oddelku nočnike; poklical je natakar-

ja in ga prosil, naj mu prebere jedilnik. Natakar je z velikim razumevanjem pogledal znanstvenika, nato pa se je nagnil k njemu in mu zaupno zašepetal na uho:

»Zal mi je, gospod, tudi jaz ne znam brati.«

REDNI IN IZREDNI

V beograjski kavarni, kamor je Stevan Sremac pogosto zahajal, so razpravljali o različni med izrednim in rednim univerzitetnim profesorjem. Nekateri so hoteli pojasniti to razliko, pa jim je Sremac skočil v besedo:

»Razlika je samo tale: izredni profesor ne zna nič rednega, redni pa ničesar izrednega.«